

Jonkerinsalon hoito- ja käyttösuunnitelma

Jonkerinsalon hoito- ja käyttösuunnitelma

METSÄHALLITUS

Översättning: Cajsa Rudbacka-Lax
Kansikuva: Ari Meriruoko

© Metsähallitus 2011

ISSN-L 1796-2943
ISSN 1796-2943 (verkkojulkaisu)
ISBN 978-952-446-873-2 (verkkojulkaisu)

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	2011
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	3.1.2011
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	1549/623/2006
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	erityinen luonnonsuojelualue, Natura 2000 -ohjelman alue, vanhojen metsien suojeluohjelma		
ALUEEN NIMI	Jonkerinsalo		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Jonkerinsalon luonnonsuojelualue (FI 1200223)		
ALUEYKSIKKÖ	Pohjanmaan luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Metsähallitus		
JULKAISUN NIMI	Jonkerinsalon Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma		
TIIVISTELMÄ	Jonkerinsalon luonnonsuojelualue on perustettu vuonna 1991 annetulla lailla (135/1991). Kokonaisalaltaan se on 1 332 ha. Alueeseen rajautuu vanhojen metsien suojeluohjelmakohteita, jotka yhdessä sisältyvät Suomen Natura 2000 -ohjelmaan 3 639 ha:n kokoisena SCI-alueena. Jonkerinsalon perustamistarkoituksena on erämaisena ja paikoin lähes luonnontilaisena säilyneen metsä-, suo- ja pienvesistöluonnon suojeleminen sekä uhanalaisten eliöiden elinpaikkojen säilyttäminen. Alue palvelee myös luonnon- ja ympäristöntutkimusta sekä opetusta. Siellä esiintyy useita EU:n luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteissä mainittuja kasvilajeja sekä lintudirektiivin (79/409/ETY) liitteessä mainittuja harvinaisia lintulajeja. Tärkeimmät luonnonarvot ovat ainutlaatuisen arvokkaat borealiset luonnonmetsät sekä niihin liittyvät luonnontilaiset, monipuoliset suoalueet. Jonkerinsalo on paikallisesti merkittävä luonnonnähtävyys, ja rotkolaaksonsa ansiosta se houkuttelee erityisesti kesäaikaista kävijöitä. Erämaahistorian ja siihen liittyvän paikallishistorian takia alue on myös kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde. Luonnonsuojelualueen käyttö on varsin vähäistä, ja kaikki käyttömuodot ovat hyvin sopusoinnussa perustamistavoitteiden kanssa. Suunnittelujakson aikana alueen nykyinen käyttö jatkuu entisellään. Suojelutavoitteiden edellyttämät toimenpidetarpeet ovat verraten vähäisiä; pääsääntöisesti luonnon annetaan kehittyä omin ehdoin. Virkistyskäytöllisenä tavoitteena on tarjota paikallisille asukkaille ja omatoimisille matkailijoille mahdollisuus virkistytymiseen, marjastukseen, eräntyyn ja luontoelämyksiin. Rotkolaaksoa ihailemaan saapuville päiväretkeilijöille taataan mahdollisuus vaivattomaan ja turvalliseen retkeilyyn. Alueen opastuksessa kulttuurihistoria ja luonnon erityispiirteet tuodaan esille, ja siten pyritään lisäämään kävijöiden tietämystä. Luontomatkailun näkökulmasta aluetta ylläpidetään erämaisena kohteena, eikä sinne houkutella suuria määriä kävijöitä. Opastusta lisäämällä ja yhtenäistämällä on tarkoitus entistä paremmin niveltää yhteen Jongunjoen melontareitin ja Jonkerinsalon virkistys- ja luontomatkailukäyttö.		
AVAINSANAT	luonnonsuojelualueet, Natura-alueet, retkeilyreitit, Honkavaara, Louhivaara, Louhipuro, Palolampi, Loukkulammen metsä		
MUUT TIEDOT	Suunnitelman on kirjoittanut Ari Meriruoko.		
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 101		
ISSN-L ISSN (VERKKOJULK.)	1796-2943 1796-2943	ISBN (VERKKOJULKAISU)	978-952-446-873-2
SIVUMÄÄRÄ	53 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	2011
UPPDRAKSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	3.1.2011
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	1549/623/2006
TYP AV SKYDDSSOMRÅDE/SKYDDSPROGRAM	särskilt naturskyddsområde, område i Natura 2000-programmet, skyddsprogrammet för gammal skog		
OMRÅDETS NAMN	Jonkerinsalo		
NATURA 2000-OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Jonkerinsalo naturskyddsområde FI 1200223		
REGIONENHET	Österbottens naturtjänster		
FÖRFATTARE	Forststyrelsen		
PUBLIKATION	Skötsel- och användningsplan för Jonkerinsalo Natura 2000-område		
SAMMANDRAG	Jonkerinsalo naturskyddsområde inrättades i och med den lag (135/1991) som gavs 1991. Hela områdets areal är 1 332 ha. Till området gränsar objekt som tillhör skyddsprogrammet för gammal skog och som tillsammans utgör ett 3 639 ha stort SCI-område i Finlands Natura 2000-program. Syftet med att inrätta Jonkerinsalo är att skydda den ödemarksliknande och ställvis i nära nog naturtillstånd bevarade skog-, myr- och småvattennaturen samt att trygga livsmiljöer för hotade organismer. Området tjänar också natur- och miljöforskningssyften samt undervisning. Där förekommer flera växtarter som nämns i bilagorna till EU:s habitatdirektiv (92/43/EEG) samt sällsynta fågelarter som nämns i bilagan till fågeldirektivet (79/409/EEG). De viktigaste naturvärdena är de enastående värdefulla boreala naturskogarna jämte anslutande mångsidiga myrområden i naturtillstånd. Lokalt är Jonkerinsalo en betydelsefull naturattraktion, och tack vare sin ravindal lockar den i synnerhet sommarbesökare. Tack vare sin ödemarkshistoria och anknytande lokalhistoria är området också ett kulturhistoriskt värdefullt objekt. Användningen av naturskyddsområdet är ytterst begränsad, och alla användningsformer är i harmoni med syftena med inrättandet av området. Under planeringsperioden kommer den nuvarande användningen av området att fortsätta på samma sätt som förr. De åtgärder som skyddsmålen förutsätter är jämförelsevis små; främst låter man naturen utvecklas på sina egna villkor. Målet i rekreationshänseende är att erbjuda möjlighet till rekreation, bärplockning, jakt samt naturupplevelser för den lokala befolkningen och besökare som söker sig till området på egen hand. Dem som kommer på en dagsutfärd för att beundra ravindalen garanteras möjlighet till en lätt och trygg vandring. I guidningen på området betonas kulturhistorien och naturens särdrag, och härigenom strävar man efter att öka besökarnas kunskande. Med tanke på naturturismen underhålls området som ett ödemarksobjekt, och inga stora mängder besökare lockas dit. Genom att utöka och förenhetliga guidningen är avsikten att bättre än förr koppla samman användningen av Jongunjokis paddlingsled och rekreationen och naturturismen i Jonkerinsalo.		
NYCKELORD	naturskyddsområden, Naturaområden, vandringsleder, Honkavaara, Louhivaara, Louhipuro, Palolampi, skogen vid Loukkulampi		
ANDRA UPPGIFTER	Skötsel- och användningsplanen har skrivits av Ari Meriruoko.		
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnon-suojelujulkaisuja. Sarja C 101		
ISSN-L ISSN (ONLINE)	1796-2943 1796-2943	ISBN (ONLINE)	978-952-446-873-2
SIDANTAL	53 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	

Sisällys

1 Johdanto	7
ALUEEN LUONTO JA TÄHÄNASTINEN KÄYTTÖ	10
2 Luonto ja historia	10
2.1 Yleiskuvaus	10
2.2 Geologia ja geomorfologia	10
2.3 Vesistöt	10
2.4 Natura-luontotyytit	11
2.5 Metsät	15
2.6 Suot	16
2.7 Lajisto	17
2.8 Historia	20
2.9 Nykyinen käyttö	21
2.10 Yhteenveto	21
HOITO JA KÄYTTÖ	22
3 Hoidon ja käytön tavoitteet	22
4 Alueiden käytön vyöhykkeet	23
5 Luonnon suojelu ja hoito	25
5.1 Nykytila	25
5.2 Tavoitteet	25
5.3 Toimenpiteet	26
5.4 Seuranta	26
6 Kulttuuriarvojen suojelu	27
6.1 Nykytila	27
6.2 Tavoitteet	27
6.3 Toimenpiteet	27
6.4 Seuranta	27
7 Luonnon käyttö	29
7.1 Retkeily	29
7.2 Marjastus ja sienestys	31
7.3 Kalastus	32
7.4 Metsästys	32
7.5 Malminetsintä ja kaivostoiminta	32
7.6 Maa-ainesten otto	32
7.7 Puuston käyttö	33
7.8 Luontomatkailu	33
8 Luonto-opastus	34
9 Opetus	35
10 Tutkimus	35
11 Toimenpidesuunnitelmat	35

HALLINTO JA TOTEUTUKSEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET	36
12 Hallinnan ja hoidon järjestäminen	36
13 Turvallisuus ja pelastustoiminta.....	36
14 palvelurakenteiden huolto	37
15 Valvonta	37
16 Yhteistyö.....	38
17 Resurssit ja aikataulu.....	38
18 Suunnitelman vaikutusten arviointi	39
Lähteet.....	41
Liitteet	45
Liite 1 Maankäyttöanalyysi.....	45
Liite 2 Jonkerinsalon luonnonsuojelualueen järjestyssääntöluonnos	46
Liite 3 Yhteenvedo lausunnoista	50
Liite 4 Ympäristöministeriön vahvistuskirje.....	52

1 Johdanto

Tämä hoito- ja käyttösuunnitelma koskee Kuhmon ja Nurmeksien kaupunkien alueella sijaitsevaa Jonkerinsalon erityistä suojelualuetta sekä siihen liittyvistä vanhojen metsien suojeluohjelmakohteista yhteisesti muodostettua Natura 2000 -aluetta nimeltä **Jonkerinsalon alue** (FI 1200223). (kuvat 1 ja 2, taulukko 1)

Jonkerinsalon luonnonsuojelualue on perustettu vuonna 1991 annetulla lailla (135/1991); kokonaisalaltaan se on 1 332 ha. Alueeseen liittyvät vanhojen metsien suojeluohjelmakohteet on perustettu erivaiheisilla valtioneuvoston päätöksillä 1990-luvulla. Suomen Natura 2000 -ohjelmaan Jonkerinsalon alue liitettiin 3 639 ha:n kokoisena **SCI**-alueena vuonna 1998.

Jonkerinsalon luonnonsuojelualue on Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalvelujen hallinnassa, ja Nurmeksien puolella olevat luonnonsuojeluohjelmakohteet ovat Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalvelujen hallinnassa.

Luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräyksistä on säädetty asetuksella (136/1991). Asetus edellyttää, että hoitoa ja käyttöä varten on laadittava hoito- ja käyttösuunnitelma, jonka ympäristöministeriö vahvistaa (Liite 4). Asetuksen mukaan alueen metsästyksen ja kalastuksen järjestäminen on määriteltävä järjestyssäännöllä (Liite 2).

Kainuun maakunnallisessa Natura 2000 -alueiden yleissuunnittelutyöryhmässä Jonkerinsalon suunnittelua pidettiin kiireellisenä. Natura-alueiden yleissuunnitelma valmistui toukokuussa 2006 (Kainuun ympäristökeskus & Metsähallitus 2006).

Kainuun vahvistetussa maakuntakaavassa vuodelle 2020 Jonkerinsalon luonnonsuojelualue on merkitty suojelualueena **SL**-merkinnällä sekä Natura 2000 -ohjelman kohteena. Kainuun maakunta -kuntayhtymän laatima maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukainen maakuntakaava hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 7.5.2007. Valtioneuvosto vahvisti Kainuun maakuntakaavan 29.4.2009. Pohjois-Karjalan maakuntakaava on vahvistettu 20.12.2007. Jonkerinsalon alueen suojeluohjelmakohteet ovat kaavassa suojelualueena **SL**-merkinnällä.

Suunnitelman on laatinut Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalvelut. Suunnitelman laati projektiryhmä Ari Meriruoko (projektivetäjä), Ilkka Immonen (suojelubiologi) ja Kerttu Härkönen (puistonjohtaja). Asiantuntijoina ovat olleet lisäksi luontovalvoja Hannu Haverinen, puistonhoitaja Auvo Sapattinen, kulttuuriperinnön erikoissuunnittelija Päivi Tervonen ja suojelubiologi Kaija Eisto. Kulttuuriperinnön inventoinnin teki arkeologi Ville Laurila. Projektiryhmän työtä ohjasi luontopalvelujen Pohjanmaan alueen johtoryhmä.

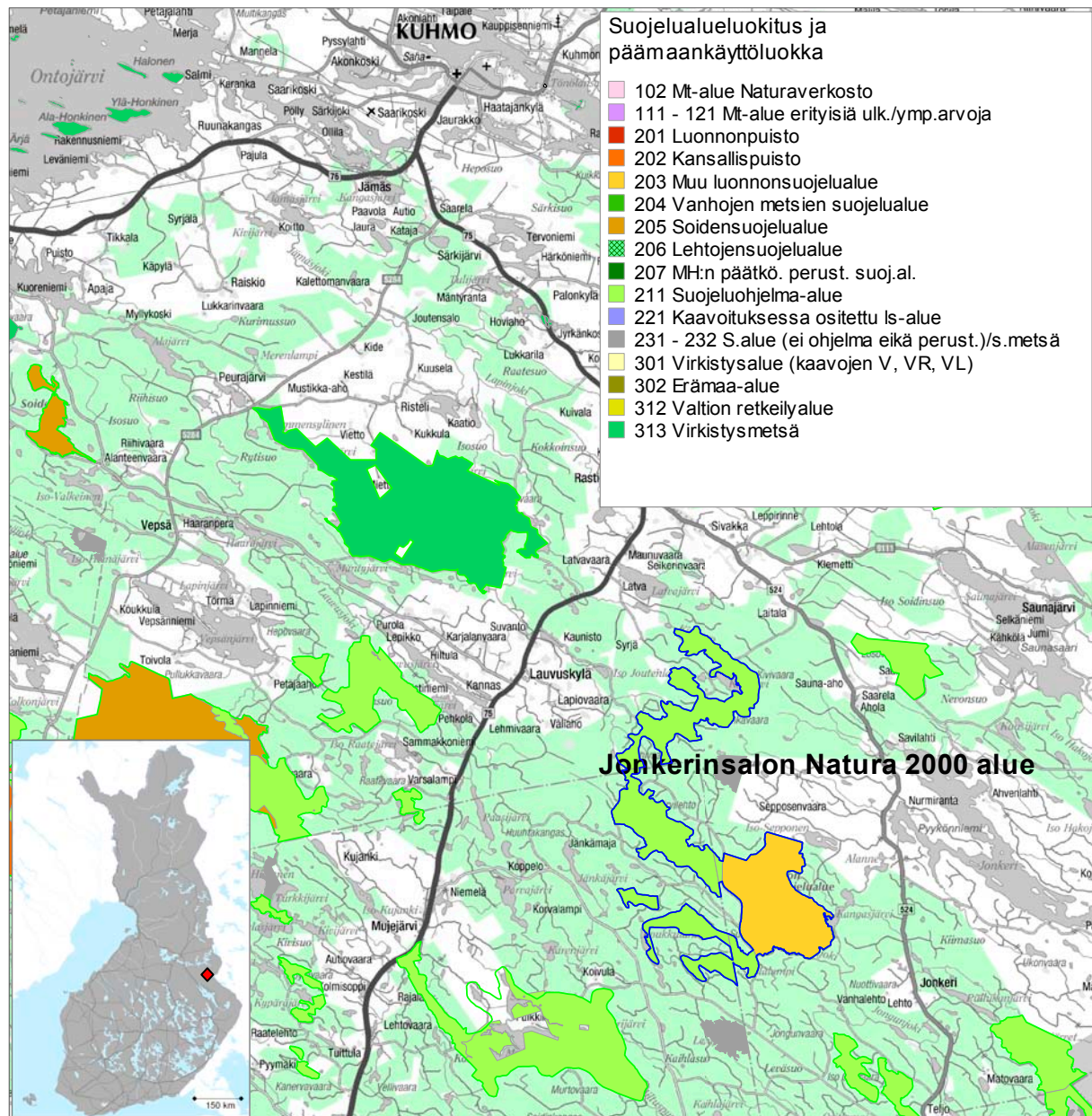
Jonkerinsalon Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelman projektisuunnitelma käsiteltiin johtoryhmässä ja aluejohtaja Arto Ahokumpu hyväksyi sen 6.5.2006.

Suunnitelman laatimiseksi järjestettiin avoin yleisötilaisuus entisellä Jonkerin koululla 4.10.2007. Tilaisuudesta ilmoitettiin paikallislehdessä, ja tärkeimmät intressiryhmät sekä yhteistyökumppanit, myös Nurmeksista, kutsuttiin erillisellä kirjeellä.

Suunnitelman tavoiteosa hyväksyttiin Pohjanmaan luontopalvelujen johtoryhmässä 11.12.2008.

Suunnitelma on käsitelty ja hyväksytty Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalvelujen johtoryhmässä 18.3.2010, minkä jälkeen se on lähetetty lausuntokierrokselle. Lausuntokierros päättyi 30.4.2010, ja lausuntoja saatiin viideltä lausunnonantajalta. Lausuntojen tiivistelmä ja Metsähallituksen vastineet löytyvät suunnitelman liitteestä 3.

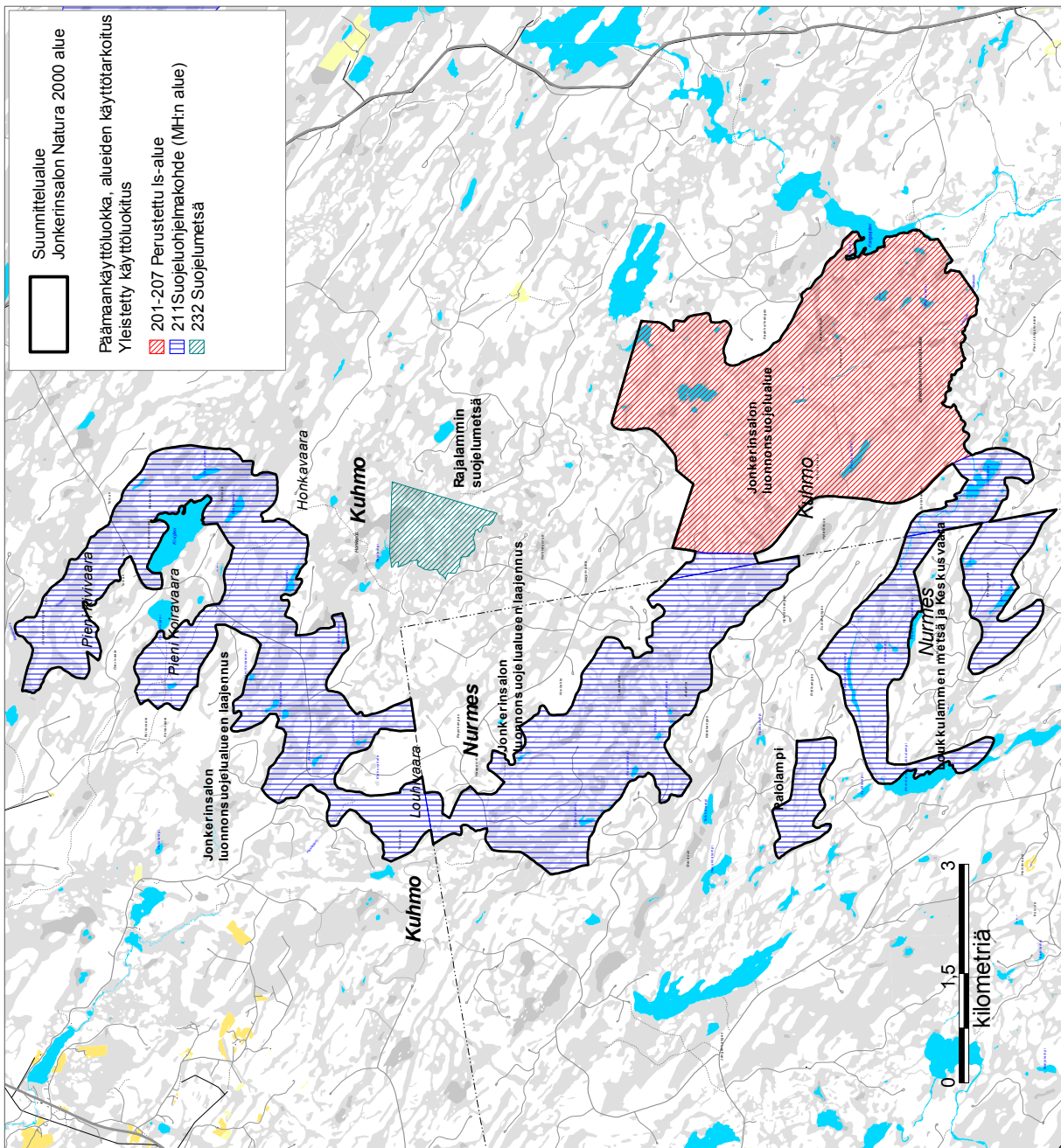
Ympäristöministeriö vahvisti hoito- ja käyttösuunnitelman 3.1.2011 (Liite 4).

Kuva 1. Jonkerinsalon alueen sijainti, vesistöalueet, rajaukset ja päämaankäyttöluokka. © Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293, © Maanmittauslaitos 1/MML/10.

Taulukko 1. Jonkerinsalon Natura 2000 -alueeseen sisältyvät osa-alueet. Is-alue = luonnonsuojelualue. Päätös = Perustamispäätös. Vanhat metsät = Valtioneuvoston periaatepäätös vanhojen metsien suojelusta.

Alue	Natura-koodi	Kunta	Pinta-ala ha	Perustettu	Päätös/suojeluohjelma
Jonkerinsalon luonnonsuojelualue	FI 1200223	Kuhmo	1 332,0	01.03.1991	Laki 135/1991
Jonkerinsalon Is-alueen laajennus -ohjelmakohde (Honkavaara/ Louhivaara)	FI 1200223	Kuhmo	1 111,9	27.06.1996	vanhat metsät
Jonkerinsalon Is-alueen laajennus (Louhipuro) -ohjelmakohde	FI 1200223	Nurmes	727,4	03.06.1993	vanhat metsät
Loukkulampien metsä ja Keskusvaara -ohjelmakohde	FI 1200223	Nurmes	389,2	07.12.1995	vanhat metsät
Palolampi-ohjelmakohde	FI 1200223	Nurmes	78,0	03.06.1993	vanhat metsät

Kuva 2. Jonkerinsalon alueen rajaukset ja päämaankäyttöluokat. © Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293, © Maanmittauslaitos 1/MML/10.

ALUEEN LUONTO JA TÄHÄNASTINEN KÄYTTÖ

2 Luonto ja historia

2.1 Yleiskuvaus

Jonkerinsalon alue sijaitsee Kuhmon ja Nurmeksien kunnissa. Se on Oulujoen ja Pielisen reittien välistä vedenjakajaa, ja keskimäärin 200 m merenpinnan yläpuolella. Korkeuseroa Oulujärveen on noin 80 m ja Pieliseen noin 110 m. Suurimmat vaarat ovat alueen pohjoisosaan sijoittuvat Louhivaara ja Honkavaara.

Jonkerinsalon aluetta luonnehtivat laajat luonnonmetsät, karut suoalueet ja lukuisat erämaiset pienvedet. Kasvillisuus on vedenjakajaseudulle tyypillisesti karua. Alue on varsin luonnon-tilainen, mutta muodoltaan rikkonainen. Ulkopuolisen metsätalousalueen toiminnan vaikutukset ulottuvat myös suunnittelualueelle.

2.2 Geologia ja geomorfologia

Suunnittelualueen kallioperä kuuluu arkeisen kallioperän Fennoskandian kilven Itä-Suomen migmatiitti-granitoidialueelle. Pääosa Itä- ja Pohjois-Suomen arkeisesta kallioperästä muodostui arkeisen ajan loppupuolella 2800–2700 miljoonaa vuotta sitten. (Lehtinen ym. 1998)

Suunnittelualue on pinnanmuodoiltaan vuorimaata. Alueen korkeusvaihtelut ovat noin 100 m; matalin kohta on 180 m:n korkeudella alueen eteläreunalla Suolajoella, ja korkein kohta sijoittuu Honkavaaran laelle 283 m:n korkeudelle. Suurimpien vaarojen, Honkavaaran ja Louhivaaran, suhteelliset korkeudet ovat 60 m.

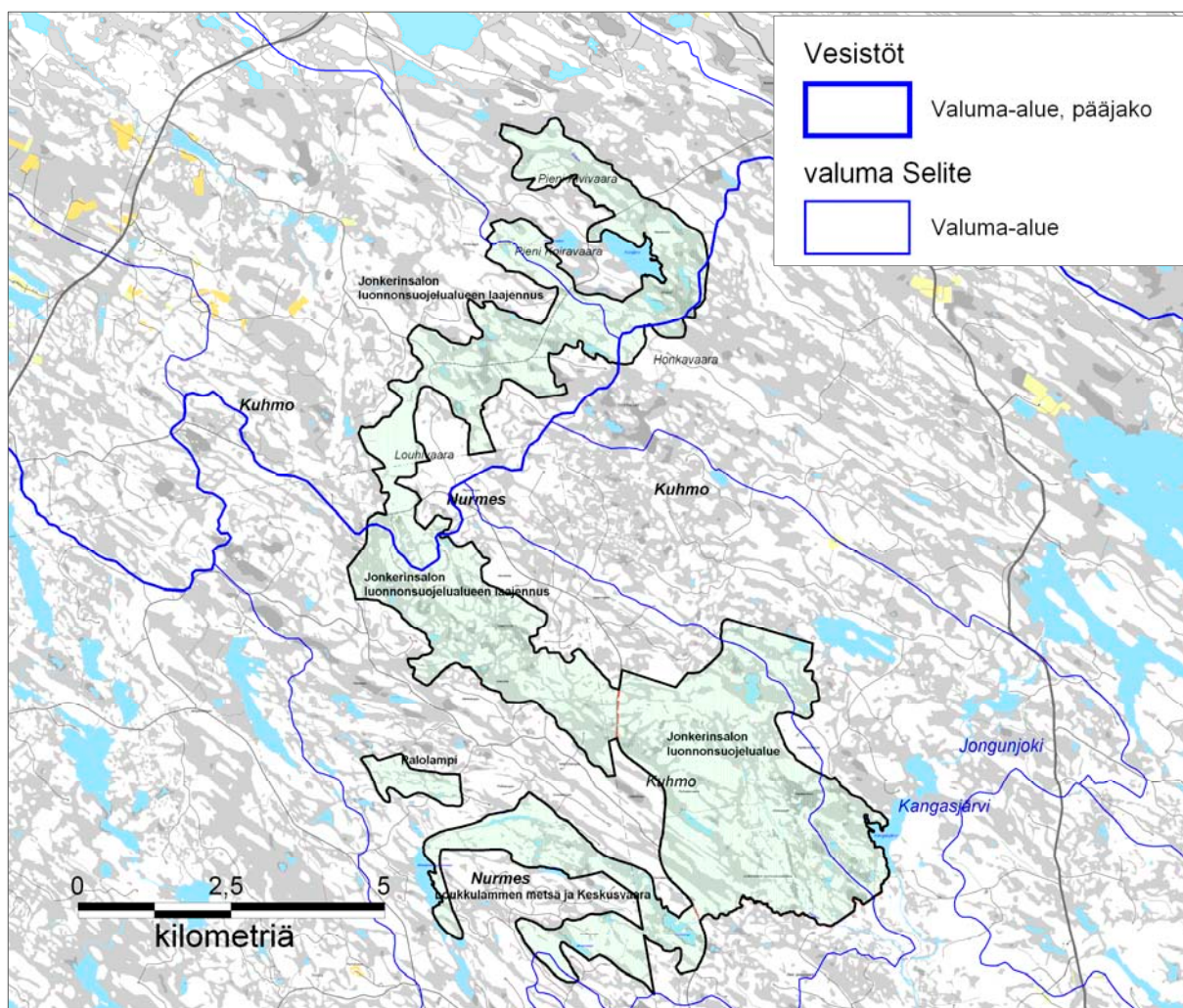
Suunnittelualueen maaperä koostuu lähinnä moreeni- ja turvemaista.

Alueen eteläosaan sijoittuu 700 m:n pituinen kalliorepeämärotko, **Hiidenportti** nimeltään. Se on alueen merkittävin nähtävyys, johon pääsee tutustumaan opastettuja retkeilyreittejä pitkin.

2.3 Vesistöt

Jonkerinsalo sijoittuu Vuoksen ja Oulujoen vesistöalueiden vedenjakaja-alueelle; alueen pohjoispuoliskon vedet laskevat Oulujoen ja eteläpuoliskon vedet Vuoksen vesistöön (kuva 3). Alueella on useita pieniä järviä, lampia, puroja ja lähteikköjä. Vesistöjä luonnehtii erämaisuus. Vesien valuma-alueet ovat luonnontilaisia suunnittelualueen sisällä, mutta etenkin suo-ojitukset ympäröivällä metsätalousalueella ovat jättäneet valuma-alueet luonnontilaltaan rikkonaiseksi.

Rajamäki ja Saastamoinen (1994) arvottavat Jonkerinsalon alueelta Kainuun arvokkaimpien pienvesien joukkoon Honkavaaraa ympäröivien pienten järvien, lampien ja purojen sekä niitä ympäröivien soiden ja luonnonmetsien muodostaman kokonaisuuden.

Kuva 3. Jonkerinsalon vesistö- ja valuma-alueet. © Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293, © Maanmittauslaitos 1/MML/10.

2.4 Natura-luontotyypit

Euroopan unionin luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteessä I luetellaan luontotyypit, joiden suojelemiseksi jäsenmaiden on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita. Osa direktiivin liitteessä luetelluista luontotyypeistä on nimetty erityisen tärkeiksi eli priorisoiduiksi luontotyypeiksi. Priorisoidut luontotyypit ovat vaarassa hävitä, ja niiden suojelussa yhteisöllä on erityinen vastuu. Natura-luontotyyppikuvaukset on koottu Natura 2000 -luontotyyppioppaaseen (Airaksinen & Karttunen 2001).

Jonkerinsalolla suojelualan perusteena olevat, Natura-tietolomakkeessa luetellut luontotyypit ovat boreaaliset luonnonmetsät, puustoiset suot, aapasuot, vaihtumis- ja rantasuot, Fennoskandian lähteet ja lähdesuot, humuspitoiset järvet ja lammet, vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa on *Ranunculus fluitantis* ja *Callitriche-Batrachium*-kasvillisuutta, kasvipeitteiset silikaattikalliot sekä kallioiden pioneerikasvillisuus. Natura-tietokantalomakkeen tiedot perustuvat pohjakartta- ja ilmakuvatulointoihin sekä muuhun verkostoa valmisteltaessa käytössä olleeseen materiaaliin (ymparisto.fi).

Metsähallituksen luontopalveluiden vuosina 2002, 2003, 2005 ja 2009 tekemät maasto-inventoinnit ovat tarkentaneet Natura-tietolomakkeen tietoja alueella esiintyvien luontotyyppien ja

niiden suhteellisten pinta-alaosuuksien osalta. Jonkerinsalon maastoinventoinneissa ilmenneitä, tietolomakkeessa mainitsemattomia luontotyyppiejä ovat harjumuodostumien metsäiset luontotyytit, keidassuot, borealiset lehdot, letot ja pohjoiset borealiset tulvaniityt. Maastoinventointien tiedot on tallennettu Metsähallituksen paikkatietojärjestelmään.

Alueella tavatut EU:n luontodirektiivin luontotyytit sekä niiden kattamat pinta-alat on esitetty taulukossa 2. Luontotyyppien sijainti alueella näkyy kuvassa 4 ja niiden edustavuus kuvassa 5. Maastoinventoinnit kattavat 99 % suunnittelualueen pinta-alasta. Yksittäisiä kuvioita on arvioitu kaukokartoitusmenetelmin mm. ilmakuvien ja puustotietojen perusteella.

Jonkerinsalon alueella tavatuista Natura 2000 -luontotyypeistä priorisoitujen osuus alueen kokonaispinta-alasta on 88 % (3 224 ha). Alueella esiintyviä priorisoituja luontotyyppiejä ovat borealiset luonnonmetsät, puustoiset suot, aapasuot ja keidassuot. Muita kuin priorisoituja Natura-luontotyyppiejä on alueen pinta-alasta noin 4 % (151 ha). Kohteita, joita ei ole luokiteltu mihinkään Natura 2000 -luontotyyppiin kuuluviksi, on Jonkerinsalon kokonaispinta-alasta noin 7 % (271 ha).

Luonnonmetsät käsittävät noin puolet Jonkerinsalon kokonaispinta-alasta (1 879 ha). Miltei kaikki (95 %) luonnonmetsät on arvioitu edustavuusluokkaan **hyvä** tai **erinomainen**, edustavuuden painottuessa luokkaan **hyvä**. Metsämaita, joita ei ole luokiteltu kuuluviksi mihinkään Natura-luontotyyppiin, on 206 ha, joten luonnonmetsien ja muiden metsäisten Natura-luontotyyppien yhteenlaskettu osuus alueen metsämaista on 92 %.

Aapasuot (746 ha) ja puustoiset suot (1 024 ha) kattavat yhteensä lähes puolet Jonkerinsalon pinta-alasta. Ne on arvioitu kattavasti (95 %) edustavuusluokkiin **hyvä** tai **erinomainen**; aapa-soilla edustavuus painottuu luokkaan **hyvä** ja puustoisilla soilla luokkaan **erinomainen**.

Vähäisestä kokonaispinta-alasta huolimatta alueella esiintyy yleisesti pienvesien luontotyyppiejä – kuten humuspitoisia järviä ja lampia, pikkujokia ja puroja sekä lähteitä ja lähdesoita. Nämäkin luontotyytit on arvioitu lähinnä edustavuusluokkiin **hyvä** ja **erinomainen**. Vedenjakaja-alueen karusta luonnosta kertovat rehevän kasvillisuuden luontotyyppien – kuten lettojen ja lehtojen – harvinaisuus.

Taulukko 2. Jonkerinsalon suunnittelualueen Natura-luontotyytit, niiden pinta-alat ja suhteelliset pinta-alaosuudet sekä jakautuminen edustavuusluokkiin. %-osuus = %-osuus koko pinta-alasta. Pienialaiset = pienialaiset luontotyytit kpl. Tyypillisesti pienialaisista luontotyypeistä on ilmoitettu kohteiden lukumäärä suunnittelualueella.

* = priorisoitu luontotyyppi.

Koodi	Natura-luontotyyppi	Edustavuus %			Pinta-ala yht. ha	%osuus	Pieni- alaiset
		erin- omainen	hyvä	merkit- tävä			
9010	Luonnonmetsät*	17	78	5	1 879	51	
91D0	Puustoiset suot*	60	32	7	1 024	28	
7310	Aapasuot*	21	72	7	746	20	
7140	Vaihettumis- ja rantasuot	38	50	12	66	2	
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet	42	53	5	63	2	34
9060	Harjumetsät	22	78	0	24	1	
7110	Keidassuot*	0	0	100	10	0,3	
3260	Pikkujoet ja purot	82	18	0	7	0,2	12
9050	Lehdot	0	83	17	6	0,1	1
8220	Silikaattikalliot	0	100	0	3	0,1	1
7230	Letot	0	100	0	2	0,03	3
7160	Lähteet ja lähdesuot	33	62	5	0,6	0,01	43
6450	Tulvaniityt	0	100	0	0,1	0,0	1

2.5 Metsät

Jonkerinsalon metsien kasvupaikkatyypit, ikäluokka- ja puustojakauma sekä puulajisuhteet on esitelty taulukoissa 3–5. Suunnittelualue kuuluu keskiboreaaliseen metsäkasvillisuusvyöhykkeeseen. Kivennäismaiden metsien pinta-alasta noin puolet on tuorekankaan (puolukka-mustikkatyyppi) ja puolet kuivahkon kankaan (puolukkatyyppi ja puolukka-variksenmarjatyyppi) metsäkasvillisuutta. Kuivia ja lehtomaisia kankaita esiintyy pienialaisesti; kivennäismaiden lehto- ja ei alueella esiinny (taulukko 3). Metsistä noin puolet on puustoltaan mäntyvaltaisia ja puolet kuusivaltaisia; lehtipuuvallaisia metsiä esiintyy hyvin vähän. Lehtipuun osuus metsämaiden puustosta on noin kymmenesosa; koivua esiintyy yleisesti sekapuuna. Haapaa voi olla paikoin runsaasti, mutta yleensä sitä esiintyy vähän (taulukko 5).

Jonkerinsalolla vanhojen metsien pinta-alaosuus metsämaista on 88 % (taulukko 4). Yleisesti metsät ovat kehitysvaiheeltaan kuusettuvia, ja vanhimmat metsät keskittyvät kosteisiin, kulon kiertämiin kohtiin. Vanhoista metsistä luonnonmetsiksi luokittelemattomia metsiköitä esiintyy vain muutaman hehtaarin alalla. Nuorempien ikäluokkien metsiä esiintyy yleensä yksittäisinä kuvioina Natura-alueen reunoilla. Alueen kaakkoisosassa, Hiidenporttia ympäröivissä metsissä, on vanhempien metsiköiden seassa jonkin verran (noin 50 ha) aikoinaan hakattuja, nykyisin kehitysvaiheeltaan nuoria ja varttuneita metsiä. Alueen keskiosassa, Nurmeksen puolella, esiintyy pari vuosikymmentä sitten uudistettuja taimikkovaiheen metsiä noin 70 ha:n alalla; näiden joukossa on yksi lehtikuuselle istutettu kuvio.

Lahopuumittauksia on tehty Jonkerinsalon Nurmeksen puoleisella osalla, missä lahopuu on arvioitu kaikilta metsä- ja kitumaan kuvioilta (metsämaita 901 ha, kitumaita 144 ha). Kuhmon alueen metsissä lahopuumääriä ei ole arvioitu. Metsämaiden osalta lahopuuarviointiin sisältyvien metsien keskimääräinen lahopuumäärä on noin 14 m³/ha, ja edustavimmilla kohteilla lahopuuta esiintyy yli 30 m³/ha. Lahopuurakenteeltaan edustavimmat kohteet ovat tyypillisesti vanhoja, usein reheviä ja korpisia kuusikoita, missä edulliset kasvuolot tuottavat järeää lahopuuta ja lahopuujatkumo on säilynyt katkeamattomana. Tällaiset kohteet ovat edustavan kuusilahopuun lisäksi merkittäviä myös elävän ja kuolleen haavan esiintymispaikkoina. Järeää mäntylahopuuta esiintyy paikoin runsaasti vanhoissa kuivahkon kankaan mäntyvaltaisissa metsissä. Yleisesti lahopuumäärät ovat kuitenkin vielä vaatimattomia, ja alueen luonnonmetsien rakenteelliset ominaisuudet kehittyvät metsien ikääntymisen myötä merkittävästi.

Jonkerinsalon ja yleisesti Kainuun suojelualueiden vanhoille metsille on tyypillistä, että ne ovat laajalti kehitysteeltään kuusettuvia, luonnonmetsäominaisuuksiltaan vielä kehittyviä metsiä. Merkittävin syy tähän on 1800-luvulla harjoitettu kaskikulttuuri, jonka seurauksena metsät uudistuivat laajalti tulen voimalla. Vuosisatoja ilman kehityksen katkaisevia häiriöitä kasvaneita metsiä tavataan yleisimmin korvissa ja soistuneissa metsissä, jotka tuli on kiertänyt.

Taulukko 3. Kivennäismaiden metsien kasvupaikkatyypit Jonkerinsalon Natura-alueella.

Kasvupaikkatyyppi	Pinta-ala ha	Pinta-ala %
Karukkokankaat	7	0,4
Kuivat kankaat	67	3,4
Kuivahkot kankaat	916	47
Tuoreet kankaat	973	49
Lehtomaiset kankaat	2	0,1
Yhteensä	1 965	

Taulukko 4. Metsämaan pinta-ala ja puusto kehitysluokittain Jonkerinsalon Natura-alueella.

Kehitysluokka	Pinta-ala ha	Pinta-ala %	Puusto m ³ /ha	Puusto m ³
Uudistusvaihe	3	0,1	29	84
Taimikko	158	6	30	5 038
Nuori	118	4	103	13 050
Varttunut	26	1	173	4 411
Vanha	2 346	88	217	507 028
Yhteensä/keskimäärin	2 651	100	200	529 611

Taulukko 5. Metsämaiden puulajisuhteet Jonkerinsalon luonnonsuojelualueella. Puuston kokonaistilavuus puulajeittain, metsämaan pinta-alan jakautuminen vallitsevan puulajin mukaan sekä puulajien yleisyydet alueella (osuus metsämaan kuvioista, joilla puulajin pohjapinta-ala [PPA] on vähintään 1 m²/ha). Vallitsee ha = Puulajin vallitsemat metsät alueella ha. Osuus pinta-alasta % = Puulajin vallitsemien metsien osuus pinta-alasta %. PPA ≥ 1 = PPA ≥ 1 osuus kuvioista %.

Puulaji	Puusto m ³	Osuus % puustosta	Vallitsee ha	Osuus pinta-alasta %	PPA ≥ 1
Mänty	237 325	45	1 299	49	100
Kuusi	242 980	46	1 314	50	80
Koivu	42 879	8	31	1	79
Haapa	3 330	0,6			3
Muut puulajit	115	0,02			2

2.6 Suot

Taulukossa 6 on esitelty Jonkerinsalolla esiintyvien turvemaiden pinta-alat ja suot ryhmiteltynä päätyyppiryhmien ja ravinteisuustasojen mukaan. Alueella esiintyvät soiden Natura 2000 -luontotyytit käyvät ilmi taulukosta 2. Jonkerinsalon suot kuuluvat Suomenselän ja Pohjois-Karjalan aapasuovyöhykkeeseen. Suunnittelualueen pinta-alasta noin 43 % (1 557 ha) on suota. Soiden päätyyppiryhmistä rämeet ovat laaja-alaisin ryhmä: ne kattavat yli puolet suoalasta (881 ha). Alueella esiintyy laaja-alaisesti myös korpia, joita on suopinta-alasta noin kolmannes (460 ha). Nevojen osuus alueen suoalasta on noin 14 % (216 ha).

Laaja-alaisin suoyhdistymätyyppi alueella ovat aapasuot, jotka kattavat suopinta-alasta noin puolet (746 ha) (taulukko 2). Aapasuot ovat yleisilmeeltään pienialaisia ja rikkonaisia; laajin yksittäinen aapasuo on noin 50 ha:n kokoinen Kivisuo. Hiidenportin itäpuolella tavataan noin 10 ha:n keidassuoyhdistymä (taulukko 2).

Jonkerinsalon suot ovat yleisilmeeltään karuja. Vähäravinteiset, ombro-oligotrofiset suot kattavat suoalasta noin 2/3 (1 055 ha) ja mesotrofiset eli keskiravinteiset suot noin 1/3 (494 ha). Keskiravinteiset suot ovat pääosin korpia; mesotrofisia nevoja ja nevarämeitä esiintyy vain 52 ha:n alalla (taulukko 6). Rehevin suokasvillisuus – letot, lähteiset ruoho- ja heinäkorvet sekä lehtokorvet – keskittyy voimakkaasti lähdevaikutteisiin kohtiin ja purojen varsiin. Ruoho- ja heinäkorpia esiintyy yhteensä 48 ha:n alalla. Runsasravinteiset, eutrofiset suot ovat alueella harvinaisia, sillä lettoja tavataan vain 1,5 ha:n ja lehtokorpia 6 ha:n alalla. Lähdekasvillisuutta esiintyy suunnittelualueella yleisesti: yhteensä Jonkerinsalolta on tiedossa 43 lähde-, lähdesuo- tai tihkupintakuviota (taulukko 2).

Jonkerinsalon suot ovat laajalti luonnontilassa. Suunnittelualueen ulkopuoliset suot ovat sitä vastoin pääosin ojitettuja, ja ojitusalueet ulottuvat monin paikoin suunnittelualueen reunaosiin. Alueen pohjoisosassa Louhivaaran ympäristössä on kaivettu monin paikoin ojia lähteikköjen ja lähdesoiden tuntumaan, mikä on johtanut muutaman lähteikön kuivumiseen. Tuomaanlammen kaakkoispuolella on kangasrämeojikko, johon sisältyy useita edustavia lähteikköjä. Hyölölammen länsipuolella on ojitettu suon reunan rämettä ja ruohokorpea noin 5 ha:n alalla. Alueen keski-osassa Koukkulammen pohjoispuoleisella suoalueella on suon reunan kangasrämeitä ojitettu yhteensä noin 5 ha:n alalla, ja alueen lounaispäässä Loukkulampien välisellä suolla on ojitettu noin 6 ha:n räme. Alueen pienvesiin kytkeytyviä ojituksia on tehty Ylimmäisellä Suolalammella, jossa lampeen ja siihen laskevaan puroon on johdettu useita laskuojia.

Taulukko 6. Jonkerinsalon suopinta-alan jakautuminen päätyyppiryhmiin ja ravinteisuus- eli trofiatasoihin.

Suoryhmä	Ombrotrofinen	Oligotrofinen	Mesotrofinen	Eutrofinen	Yht. ha (%)
Korvet		11	441	8	460 (30)
Rämeet	10	839	31		880 (56)
Nevat	3	192	21	0,2	216 (14)
Yht. ha (%)	13 (1)	1 042 (67)	493 (31)	8 (1)	1 556 (100)

2.7 Lajisto

Uhanalaiset lajit

Uhanalaistyöryhmä (Rassi ym. 2001) on arvioinut valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaiset lajit vuonna 2000. Arviointi on tehty IUCN-luokituksen mukaisesti: äärimmäisen uhanalaiset (CR, Critically Endangered), erittäin uhanalaiset (EN, Endangered), vaarantuneet (VU, Vulnerable) sekä alueellisesti uhanalaiset eli silmälläpidettävät (NT, Near Threatened). IUCN on Maailman luonnonsuojeluliitto, International Union for Conservation of Nature and Natural Resources.

Alueellisessa uhanalaisuustarkastelussa Jonkerinsalo sijoittuu keskiboreaalisen vyöhykkeen Pohjois-Karjalan–Kainuun lohkolle 3b.

Erityisesti suojeltavat lajit

Asetuksella voidaan säätää erityisesti suojeltavaksi lajiksi sellainen uhanalainen eliölaji, jonka häviämishuhto on ilmeinen. Ympäristöministeriön on tarvittaessa laadittava ohjelma erityisesti suojeltavan lajin kannan tai kantojen elvyttämiseksi.

Erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty (LsL 1096/1996, 47 §).

Direktiivilajit

Lintu- (79/409/ETY) ja luontodirektiivi (92/43/ETY) ovat Euroopan yhteisön luonnonsuojelusäädöksiä. Direktiivien tarkoittamat lajit on lueteltu niiden liitteissä. Tavoitteena on saavuttaa ja säilyttää lajien sekä luontotyyppien suojelun taso suotuisana ja turvata kannan säilyminen pitkällä aikavälillä. Lintu- ja luontodirektiivi edellyttävät sekä lajien että niiden elinympäristöjen suojelua.

Luontodirektiivin lajiliitteisiin sisältyy vain osa eliöryhmistä. Ulkopuolelle jäävät muun muassa sienet, jäkälät ja pääosa selkärangattomista eläimistä.

Lintu- ja luontodirektiivin lajiliitteet on laadittu lähinnä keskieurooppalaisten suojelutarpeiden pohjalta. Liitteistä puuttuu monia Suomen uhanalaisista lajeista. Suomelle on myönnetty poikkeama luontodirektiivin liitteen II vaatimuksista koskien sutta, karhua ja ilvestä.

Jonkerinsalon alueella on tehty kattavia lajistokartoituksia 1990-luvulla, jolloin alue oli yksi valtakunnallisen vanhojen metsien inventointiohjelman kohteista. Vuonna 2008 kartoitettiin Jonkerinsalon Honkavaaralta haavalla kasvavaa kääväkäslajistoa (Lindgren 2009). Lisäksi lajitietoa on karttunut alueelle kohdistuneista lajistonselvityksistä ja -tutkimuksista sekä luontoharrastajien maastoretkistä (mm. Kuusinen & Penttilä 1991, Penttilä 1993, Virtanen ym. 1994, Saaristo 1998, Ala-Risku 2001, Hottola 2003). Lajistokartoitukset ovat keskittyneet alueen pohjoisosaan Louhivaaran ja Honkavaaran väliselle alueelle. Louhipurolta on tehty kattavat korpikolvaselvitykset. Metsähallituksen suojelu- ja retkeilyalueilla tehtyjen tutkimusten ja selvitysten viitteet löytyvät Metsähallituksen tietokannasta (LALLU). Asiakirjat on tallennettu Metsähallituksen arkistoon.

Jonkerinsalolla esiintyvät direktiivilajit ja uhanalaiset sekä silmälläpidettävät lajit on esitelty taulukoissa 7–8. Alueelta tunnetaan 21 uhanalaista lajia; näistä 5 on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi (EN) ja 16 vaarantuneeksi (VU) lajiksi. Lisäksi on havaittu 20 silmälläpidettäväksi (NT) luokiteltua lajia. Uhanalaisista ja silmälläpidettävistä lajeista valtaosa (29 lajia) on vanhojen metsien käävökkäitä. Lahottajasienilajisto on poikkeuksellisen vaateliasta ja ilmentää alueen luonnonmetsien rakenteellista monimuotoisuutta. Kuvaavaa on se, että häviämisuhteen alla olevia erityisesti suojeltavia lajeja esiintyy niin kuusen, männyn kuin haavankin lahottajalajistossa. Käävökkäiden lisäksi myös muista lajiryhmistä tehdyt havainnot osoittavat Jonkerinsalon olevan ainutlaatuinen erämainen luonnonmetsäalue.

Taulukko 7. Jonkerinsalon suunnittelualueella esiintyvät luontodirektiivin liitteen II ja lintudirektiivin liitteen I lajit.

Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Luontodirektiivi liite II	Lintudirektiivi liite I
Liito-orava	<i>Pteromys volans</i>	x	
Metsäpeura	<i>Rangifer tarandus fennicus</i>	x	
Korpikolva	<i>Pytho kolwensis</i>	x	
Helmipöllö	<i>Aegolius funereus</i>		x
Uhanalainen laji			x
Kurki	<i>Grus grus</i>		x
Liro	<i>Tringa glareola</i>		x
Metso	<i>Tetrao urogallus</i>		x
Mehiläishaukka	<i>Pernis apivorus</i>		x
Palokärki	<i>Dryocopus martius</i>		x
Pikkulepinkäinen	<i>Lanius collurio</i>		x
Pohjantikka	<i>Picoides tridactylus</i>		x
Pyy	<i>Bonasa bonasia</i>		x

Taulukko 8. Jonkerinsalolla esiintyvät uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit eliöryhmittäin. IUCN-uhanalaisuusluokat: EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT= silmälläpidettävä. E = Erityisesti suojeltava laji

Eliöryhmä	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	IUCN-luokka	E
NISÄKKÄÄT	liito-orava	<i>Pteromys volans</i>	VU	
	metsäpeura	<i>Rangifer tarandus fennicus</i>	NT	
LINNUT	uhanalainen laji		NT	
	kuukkeli	<i>Perisoreus infaustus</i>	NT	
	käki	<i>Cuculus canorus</i>	NT	
KOVAKUORIAISET	korpikolva	<i>Pytho kolwensis Sahlberg</i>	EN	x
	isopehkiäinen	<i>Peltis grossa</i>	NT	
SAMMALET	kantopaanusammal	<i>Calypogeia suecica</i>	VU	
	kantoraippasammal	<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	NT	
	pikkuliuskasammal	<i>Riccardia palmata</i>	NT	
JÄKÄLÄT	takkuhankajäkälä	<i>Evernia divaricata</i>	VU	
	hentokesijäkälä	<i>Leptogium subtile</i>	VU	
	lupporustojäkälä	<i>Ramalina thrausta</i>	NT	
SIENET	kalkkikäpä	<i>Amyloporia crassa</i>	EN	x
	sitkankäpä	<i>Amyloporia sitchensis</i>	EN	x
	keltarihmäkäpä	<i>Anomoporia albolutescens</i>	EN	x
	haavanpötkkelökäpä	<i>Polyporus pseudobetulinus</i>	EN	x
	pursukäpä	<i>Amylocystis lapponica</i>	VU	
	erakkokäpä	<i>Antrodia infirma</i>	VU	
	mesipillikäpä	<i>Antrodia mellita</i>	VU	x
	poimukäpä	<i>Antrodia pulvinascens</i>	VU	
	sitruunakäpä	<i>Antrodiella citrinella</i>	VU	
	sirppikäpä	<i>Cinereomyces lenis</i>	VU	
	harjasorakas	<i>Gloiodon strigosus</i>	VU	
	pohjanrypykkä	<i>Phlebia centrifuga</i>	VU	
	hentokäpä	<i>Postia lateritia</i>	VU	
	rustikka	<i>Protomerulius caryae</i>	VU	
	välkkyludekäpä	<i>Skeletocutis stellae</i>	VU	
	punakarakäpä	<i>Steccherinum collabens</i>	VU	
	käpäläkäpä	<i>Anomoporia bombycina</i>	NT	
	riekonkäpä	<i>Antrodia albobrunnea</i>	NT	
	känsäorakas	<i>Cystostereum murrainii</i>	NT	
	rusokantokäpä	<i>Fomitopsis rosea</i>	NT	
	silokäpä	<i>Gelatoporia pannocincta</i>	NT	
	mäntyraspikka	<i>Odontidium romellii</i>	NT	
	ruostekäpä	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	NT	
	aihkirypykkä	<i>Phlebia cornea</i>	NT	
	okrarypykkä	<i>Phlebia serialis</i>	NT	
	kitukäpä	<i>Postia hibernica</i>	NT	
	istukkakäpä	<i>Postia placenta</i>	NT	
	korpiludekäpä	<i>Skeletocutis odora</i>	NT	
	lapinkynsikäpä	<i>Trichaptum laricinum</i>	NT	

2.8 Historia

Alueen perustamishistoria

Jonkerinsalon alue on ollut mukana valtakunnallisessa soidensuojelun perusohjelmassa vuonna 1981. Ohjelma toteutettiin perustamalla luonnonsuojelulain 71/1923 (nyk. 1096/1996) mukainen Jonkerinsalon erityinen luonnonsuojelualue samanaikaisesti useiden muiden alueiden (mm. Siika-vaara ja Jaaskamonvaara) kanssa yhteisellä lailla vuonna 1990 (Laki 135/1991). Lakia tarkentamaan määrättiin asetus 136/1991.

Luonnonsuojelualueen tuntumassa olevat vanhojen metsien alueet löytyivät vanhojen metsien (aluksi ns. **aarniometsäinventoinnin**) kartoituksen tuloksena. Nurmeksen puoleiset alueet rajattiin vuoden 1993 Etelä-Suomen työryhmän loppuraportissa (Ympäristöministeriö 1992), ja valtioneuvosto päätti niiden suojelusta vuonna 1993. Kuhmon puoleiset osa-alueet jäivät päätettäväksi Pohjois-Suomea koskevan vanhojen metsien inventoinnin valmistumisen jälkeen vuonna 1995, jolloin työryhmä käsiteli Kuhmon kohteet omana kokonaisuutenaan (Ympäristöministeriö 1996). Valtioneuvosto päätti näiden suojelusta vuonna 1996.

Jonkerinsalon luonnonsuojelualue liitettiin – mukaan lukien läheiset vanhojen metsien suojelun ohjelmakohteet – luonnonsuojelulain nojalla toteutettavana **SCI**-alueena Suomen Natura 2000 -esitykseen valtioneuvoston päätöksellä vuonna 1998 (Valtioneuvoston päätös 1998). Euroopan unioni on lopullisesti hyväksynyt kaikki Suomen SCI-alueet vuonna 2005.

Vuonna 2000 Metsähallitus valmisti ympäristöministeriön toimeksiannosta vanhojen metsien ohjelma-alueiden suojelun säädöspohjaa yhteistyössä paikallisten intressiryhmien kanssa. Jonkerinsaloon liittyvien kohteiden osalta mielekkäimpänä toteutustapana pidettiin niiden liittämistä Jonkerinsalon luonnonsuojelualueeseen.

Kulttuuriperintö

Jonkerinsalon historiassa leimallisimmaksi asiaksi nousee alueen syrjäisyys, mikä kuvaakin hyvin sen käytön luonnetta. Alue on toiminut lähikylien nautinta-alueena metsien monitasoisessa hyödyntämisessä.

Alue sijaitsee kahden maakunnan rajalla, ja sitä on kautta aikojen käytetty eränkäyntiin. Jonkerinsalon alueella ei koskaan ole tietävästi ollut kiinteämpää asutusta. Siellä on kaskettu, poltettu tervaa sekä hakattu metsiä ja uitettu puutavaraa. Ihmistoiminnan merkit näkyvät polkuina, rakennusten raunioina, tervahautoina sekä erilaisina metsänkäytön jälkinä.

Jonkerinsalon Natura-alueen kulttuuriperinnön inventointi tehtiin maastokautena 2009. Inventoinnissa havaitut kohteet on viety Metsähallituksen paikkatietojärjestelmään, ja niiden luonne otetaan huomioon hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuksessa. Alueelta inventoitiin yhteensä 21 kulttuuriperintökohdetta. Esihistoriallisia kohteita ei havaittu – luultavasti siksi, että Jonkerinsalo sijaitsee kaukana suuremmista vesireiteistä. Alueella sijaitsee kokonaisuuksina erilaisia kulttuuriperintöryhmiä. Tervahautoja löytyy alueen pohjoisosasta useita, eteläosasta taas savotoihin liittyviä kämppien ja tammien jäänteitä. Lisäksi on neljä karsikkopuuta sekä kolme talvisodan aikaista korsuryhmää.

Jonkerin alueen kulttuuriperinnössä korostuu maankäytön monipuolisuus. Aikojen kuluessa erämaa-aluetta on käytetty moniin eri tarkoituksiin – niin nautintaan kuin metsästyksen, metsäteollisuuden, tervanpolton kuin luultavasti kaskeamisenkin tarkoituksiin (kuva 7, s. 28).

Alueelta ei ole Museoviraston muinaisjäännösrekisterissä muinaisjäännöskohteita. Suunnittelualueella ei sijaitse valtakunnallisesti merkittäviä kulttuurihistoriallisia ympäristöjä tai valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Siellä ei ole asetuksella suojeltuja tai Metsähallituksen ja Museoviraston sopimuksella varjeltuja rakennuksia tai rakennusryhmiä.

2.9 Nykyinen käyttö

Jonkerinsalon Natura-alueella on viitoitettuja ja pitkostettuja polkuja. Kohde on kuitenkin vähän tunnettu retkeilymahdollisuuksistaan. Pääosin alueella tapahtuva retkeily on paikallisten asukkaiden lyhytaikaista (3–5 tuntia) patikointia; yökunnissa olevia retkeilijöitä on vähän. Palvelurakenteiden käyttö on enimmäkseen paikallista virkistyskäyttöä; luontomatkailullinen käyttö on toistaiseksi vähäistä. Paikalliset asukkaat käyttävät Jonkerinsaloa marjastukseen, kalastukseen ja metsästyksen. Jongunjoen suosittu melontareitti sivuaa aluetta.

Alueella retkeillään pääsääntöisesti kesäisin, koska talvella kohteen saavutettavuus on huono auraamattomien metsäteiden takia.

Luonnonsuojelualueen kävijämääräksi arvioidaan 2 000 käyntiä vuodessa. Käyntimäärien oletetaan kasvavan vuosittain, ja suunnittelukaudella arvioidaan vuotuisen kävijämäärän nousevan vähitellen kaksinkertaiseksi eli 4 000 kävijään.

Jonkerinsalo kuuluu Metsähallituksen virkistyskäytön luokittelussa luokkaan 4, mikä on myös suunnittelujakson tavoitetilä. Luokka 4 tarkoittaa paikallisesti merkittävää, itsenäisen retkeilijän kohdetta, jonka palveluvarustus ja opasteet ovat perustasoa, ja jonka hoidon taso säilytetään korkeana.

2.10 Yhteenveto

Jonkerinsalon Natura-alueella on erityistä merkitystä Kainuun ja Pohjois-Karjalan vedenjakajajärvien erämaisen luonnon suojelulle sekä metsien ja soiden uhanalaisen lajiston säilymiselle. Siellä esiintyy useita luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteissä mainittuja kasvilajeja sekä lintudirektiivin (79/409/ETY) liitteessä mainittuja harvinaisia lintulajeja. Tärkeimmät luonnonarvot ovat ainutlaatuisen arvokkaat boreaaliset luonnonmetsät sekä niihin liittyvät luonnontilaiset, monipuoliset suoalueet.

Syrjäisestä sijainnista huolimatta Jonkerinsalo on merkittävä luonnonnähtävyys, ja rotkolaaksonsa takia se houkuttelee kävijöitä. Siksi se on myös luontomatkailun kehittämisen kannalta potentiaalinen alue. Erämaahistorian ja siihen liittyvän paikallishistorian takia Jonkerinsalo on myös kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde.

Jonkerinsalon luonnonsuojelualueen käyttö on nykyisin varsin vähäistä, ja kaikki käyttömuodot ovat tätä nykyä hyvin sopusoinnussa perustamistavoitteiden kanssa. Alueeseen kohdistuvat uhat liittyvät lisääntyvän virkistyskäytön ja luontomatkailun aiheuttamaan maaston kulumiseen sekä mahdollisesti eläinten häiriintymiseen.

HOITO JA KÄYTTÖ

3 Hoidon ja käytön tavoitteet

Päätavoitteena on säilyttää ja suojella Jonkerinsalona tunnetun, Kainuun ja Pohjois-Karjalan välisen vedenjakajaseudun metsä- ja suoluontoa sekä sen pienvesiä. Samalla toteutetaan Natura 2000 -ohjelman ja -suojelualueverkon tavoitteita turvaamalla alueen luontodirektiivin (92/43/ETY) lajien ja luontotyyppien suojelun suotuisa taso.

Jonkerinsalon luonnonsuojelualueen hoidon ja käytön suunnittelussa lähtökohtina ovat alueen perustamislain ja -asetuksen (135/1991, 136/1991) lisäksi luonnonsuojelulaki (1096/1996) ja -asetus (160/1997). Luonnonsuojelulliset tavoitteet ovat ensisijaisessa asemassa alueisiin kohdistuviin muihin käyttöpaineisiin nähden.

Alueen luontoarvot kehittyvät luonnonprosessien mukaisesti, ilman erityisiä toimenpiteitä. Aiemman metsätalouskäytön muuttamien metsien ja soiden palautumista luonnontilaan edistetään **Metso**-ohjelman mukaisten ennallistamistoimenpiteiden avulla.

Jonkerinsalon kulttuurihistorialliset kohteet inventoitiin kesällä 2009 (Laurila 2009). Inventoinnin pohjalta tehtävän kulttuurikohteiden hoitosuunnitelman tavoitteena on turvata kohteiden arvon säilyminen sekä soveltuvin osin mahdollistaa niiden käyttö luonnonsuojelualueen kävijöiden tutustumiskohteina.

Virkistyskäytöllisenä tavoitteena on tarjota ennen kaikkea paikallisille asukkaille ja omatoimisille matkailijoille mahdollisuus virkistäytymiseen, marjastukseen, eräkäyntiin sekä luontoelämyksiin alkuperäisessä luonnonympäristössä. Rotkolaaksoa ihailemaan saapuville päiväretkeilijöille tullaan mahdollisuus vaivattomaan ja turvalliseen retkeilyyn. Alueen opastuksessa kulttuurihistoria ja luonnon erityispiirteet tuodaan esille, ja siten pyritään lisäämään kävijöiden tietämystä. Luontomatkailun näkökulmasta aluetta ylläpidetään erämaisena kohteena, eikä sinne houkutella suuria määriä kävijöitä. Opastusta lisäämällä ja yhtenäistämällä on tarkoitus entistä paremmin niveltää yhteen Jongunjoen melontareitin sekä Jonkerinsalon virkistys- ja luontomatkailukäyttö.

4 Alueiden käytön vyöhykkeet

Metsähallituksen luonnonsuojelualueiden suunnittelun periaatteiden mukaisesti hoito- ja käyttösuunnitelma-alueet voidaan jakaa tavoitetilan käytön mukaan neljään vyöhykkeeseen: syrjä-, virkistys-, kulttuuri- ja rajoitusvyöhykkeeseen. Suunnittelualueelle on määritetty kaksi vyöhykettä: virkistys- ja syrjävyöhyke.

Jonkerinsalolla virkistysvyöhyke muodostuu Hiidenportin rotkolaakson ympärille siten, että reitistö sijaitsee kokonaisuudessaan ao. vyöhykkeellä. Virkistysvyöhyke on määritelty siten, että se kestää hyvin vierailijoiden aiheuttamaa kuormitusta.

Muu osa alueesta jää syrjävyöhykkeeksi. Se säilytetään erämaisena ilman palveluvarustusta; palvelut ja palveluvarustus keskitetään virkistysvyöhykkeelle. Syrjävyöhyke sopii omatoimisesti – ilman merkittyjä polkuja ja opasteita – tapahtuvaan retkeilyyn. Syrjävyöhykkeelle ei rakenneta palveluvarustusta.

Suunnittelualueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet ovat pistemäisiä, eikä niitä ole tarpeen rajata kulttuurivyöhykkeeksi.

Alueella ei ole myöskään sellaisia luonnonarvoja, joiden säilyminen edellyttäisi liikkumisen rajoittamista. Siten myöskään rajoitusvyöhykkeitä ei perusteta.

5 Luonnon suojelu ja hoito

5.1 Nykytila

Jonkerinsalo on yhtenäinen ja edustava luonnonmetsäalue, jonka luonnonmetsien rakenteelliset ominaisuudet kehittyvät metsien ikääntymisen myötä edelleen. Monimuotoisinta metsäluontoa tavataan erityisesti korvissa, puronvarsissa ja lähteisissä kohdissa – paikoissa, missä esiintyy kosteita ja reheviä metsiä ja lahoppuujatkumo on säilynyt. Jonkerinsalo sijoittuu keskeiselle alueelle luonnonmetsiin sitoutuneen lajiston kannalta, ja siellä esiintyy poikkeuksellisen vaateliasta vanhojen metsien lahottajasienilajistoa. Vanhojen metsien pinta-alaosuus metsämaista on suunnittelualueella 88 %. Nuorempien ikäluokkien metsiä esiintyy yleensä yksittäisinä kuvioina Natura-alueen reunoilla.

Suunnittelualueen pinta-alasta noin 43 % on suota. Suoalasta reilu puolet on rämeitä, kolmannes korpia ja noin 15 % nevoja. Aapasuot ovat alueella vallitseva suoyhdistymätyyppi. Jonkerinsalon suot ovat yleisilmeeltään karuja; rehevempiä soita esiintyy pienialaisesti lähdevaikutteisissa kohdissa ja purojen varsilla. Lähdekasvillisuutta tavataan suunnittelualueella monin paikoin: yhteensä Jonkerinsalolta on tiedossa 43 lähde-, lähdesuo- tai tihkupintakuviota.

Jonkerinsalon suot ovat laajalti luonnontilaisia. Suunnittelualueen ulkopuoliset suot ovat sitä vastoin pääosin ojitettuja. Ojitusalueet ulottuvat monin paikoin suunnittelualueen reunaosiin. Alueen pohjoisosassa Louhivaaran ympäristössä on kaivettu monin paikoin ojia lähteikköjen ja lähdesoiden tuntumaan, mikä on johtanut joidenkin lähteikköjen kuivumiseen.

Suunnittelualueeseen sisältyy erämaisia pienvesiä, jotka ovat siihen sisältyvien valuma-alueiden osalta luonnontilaisia. Vesistöjen luonnontilaa heikentävä vaikutus johtuu suunnittelualueen ulkopuolisesta maankäytöstä. Alueen pienvesiin kytkeytyviä ojituksia on tehty Ylimmäisellä Suolammella, jossa lampeen ja siihen laskevaan puroon on johdettu useita laskuojia.

5.2 Tavoitteet

Natura 2000 -verkoston tavoitteena on saavuttaa ja säilyttää alueiden suojelun perusteena olevien luontotyyppien ja eliölajien suotuisa suojelun taso. Jonkerinsalon alueella keskeisiä Natura-luontotyypejä ovat luonnonmetsät sekä soiden ja sisävesien luontotyytit. Suunnittelualueella esiintyy luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteissä mainittuja lintu-, nisäkä- ja kovakuoriaislajeja.

Vanhojen metsien suojeluohjelman tavoitteena on luonnonmetsien ja niihin liittyvien ekologisten kokonaisuuksien sekä eliölajien säilyttäminen. **METSO**-toimintaohjelman tavoitteena on pysäyttää metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen sekä vakiinnuttaa luonnon monimuotoisuuden suotuisa kehitys vuoteen 2016 mennessä. Suojelualueilla voidaan METSO-toimintaohjelman puitteissa tehdä mm. luontotyyppikartoituksia, lajistoselvityksiä sekä ennallistamistoimia. Toimenpiteet kohdistetaan METSO-toimintaohjelmalle laadittujen luonnontieteellisten valintaperusteiden pohjalta. Toimintaohjelmassa mainittujen metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävien elinympäristöjen osalta Jonkerinsalo on tärkeä erityisesti laaja-alaisena vanhojen runsaslahoppuisten metsien alueena, joka toimii keskeisenä esiintymisalueena ja leviämislähteenä luonnonmetsiin sitoutuneelle eliölajistolle. Metsäluonnon osalta keskeisenä tavoitteena on päivittää ja parantaa tietämystä alueella esiintyvistä lajistosta; osalla alueesta on myös tarpeellista tarkentaa olemassa olevia luontotyyppitietoja.

Suoluonnon osalta keskeisenä tavoitteena on soidensuojeluohjelman toteutuminen, mikä saavutetaan turvaamalla luonnontilaisena säilyneen ja suojellun suoalueen luonnontila. Valtaosalla suunnittelualueesta suojelupäätökset riittävät turvaamaan suoluonnon luonnontilaisuuden nykytilassaan; paikoin tarvitaan ennallistamistoimia luonnontilan palauttamiseksi ojitusten jäljiltä. Keskeinen tavoite suunnitelmakaudella on tarkastella ojitusten vaikutusta alueella esiintyvään edustavaan lähdekasvillisuuteen sekä palauttaa ennallistamistoimin ojituksista heikentyneiden lähteiden ja lähdevaikutteisten rehevien, luonnonarvoiltaan monimuotoisten luontotyyppien luonnontila.

5.3 Toimenpiteet

Ojitusten vaikutus lähteiden ja lähdevaikutteisten luontotyyppien luonnontilaan arvioidaan tarkemmin Louhivaaralla, Jokipolvenkankaalla ja Tuomaanvaaran eteläpuoleisella suolla. Ennallistamiskelpoisille kohteille laaditaan toimenpidesuunnitelmat, ja niiden luonnontila palauteaan METSO-ohjelman puitteissa. Lähteisten elinympäristöjen tilaan vaikuttavia ojituksia on tehty sekä nykyisen Natura-alueen sisällä että sen ulkopuoleisella metsätalousalueella. Tähän hoito- ja käyttösuunnitelmaan kirjatut ennallistamistoimet koskevat Natura-alueen sisällä tehtäviä toimenpiteitä.

Luonnonmetsien edustavuus on alueella hyvä, joten metsien ennallistamistoimille ei ole tarvetta.

Luonnonmetsien lajistonselvityksiä tehdään METSO-ohjelman puitteissa.

Tunnettujen lajiesiintymien tilaa seurataan. Jonkerinsalolla lajiseurannoissa keskitytään petolintujen pesinnän seurantaan sekä erityisesti suojeltavien kääväkäs- ja kovakuoriaislajien seurantaan.

Täydentäviä luontotyyppikartoituksia tehdään METSO-ohjelman puitteissa.

5.4 Seuranta

Ennallistamiskohteiden hoitoseuranta tehdään Metsähallituksen ajantasaisen seurantaohjeistuksen (Päivinen & Aapala 2007) mukaisesti. Lajiesiintymien seuranta järjestetään Metsähallituksen valtakunnallisten ohjeistuksen mukaisesti.

6 Kulttuuriarvojen suojelu

6.1 Nykytila

Suunnittelualueella on olemassa useita varhemman ihmistoiminnan ja alkutuotannon aikaansaamia ja muovaamia maisemia sekä niihin liittyviä rakenteita. Kohteet liittyvät luonnonniitty-talouteen, tervanpolttoon, kaskeamiseen sekä vanhoihin hakkuisiin ja uittoihin. Kulttuuriperintökohteet on inventoitu ja tiedossa. Toistaiseksi kohteita ei ole hoidon piirissä.

6.2 Tavoitteet

Kulttuurihistoriallisesti merkittävät sekä muinaismuistolain (295/1963) mukaiset kohteet ovat tiedossa ja asianmukaisessa hoidossa. Kulttuuriperinnön hoito toteuttaa myös eurooppalaisen maisemayleissopimuksen periaatteita maisemansuojelusta.

Tavoitteena on myös tarjota luonto-opastuksen ja -opetuksen sekä matkailuelinkeinon kehittämisen kannalta kiinnostavia ja monipuolisia kulttuuriperintökohteita.

6.3 Toimenpiteet

Suunnittelualueella toteutettiin kulttuuriperintöinventointi vuonna 2009, joten kulttuurihistoriallisesti merkittävät sekä muinaismuistolain (295/1963) mukaiset kohteet ovat tiedossa.

Havaintojen mukaan useimpien arkeologisten kohteiden päällä kasvaa puustoa ja pensaikkoa, joten kohteiden hoidolle on tarvetta. Hoidettavat kohteet ja menetelmät määritellään myöhemmin laadittavassa toimenpidesuunnitelmassa.

Varmistetaan, että mahdollisen uuden palveluvarustuksen rakentamisen tai ennallistamisen yhteydessä ei vaurioiteta muinaisjäännöksiä.

Kiinteät muinaisjäännökset on rauhoitettu muinaismuistolailla ilman, että niistä tehdään erillistä viranomaispäätöstä. Kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen tai poistaminen on kielletty ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa. Kiinteitä muinaisjäännöksiä valvoo Museovirasto, jonka kanssa yhteistyössä muinaisjäännösten mahdollinen merkitseminen, esittely ja hoito suunnitellaan. Hoitotoimenpiteet tehdään kiinteiden muinaisjäännösten hoitooppaan (Metsähallitus 2002) ohjeiden mukaisesti.

6.4 Seuranta

Muinaisjäännösten hoitoseuranta toteutetaan muinaisjäännösten hoitooppaan (Metsähallitus 2002) ohjeiden mukaisesti.

7 Luonnon käyttö

7.1 Retkeily

Nykytila

Jonkerinsalossa on alueen halki kulkeva, viitoitettu ja pitkostettu opastein varustettu retkeilyreitti. Lähtöpisteet ovat idässä ja lännessä, joten polkua ei voi kiertää rengasreittinä. Polku kulkee alueen nähtävyyden, Hiidenportin rotkon, kautta. Rotkon tuntumassa on tulentekopaikka ja laavu. Luonnonsuojelualueella kulkeva reitti on osa **Petranpolku**-nimistä runkoreittiä. Petranpolku kulkee osin talousmetsäalueella; pohjoisosastaan se on linjattu Jonkerinsalon Natura-alueeseen kuuluvan Honkavaaran kautta. Reitin varrella suunnittelualueella on kaksi laavua, Honkavaaran kupeessa sijaitsevan lammen rannalla sekä pohjoisosassa sijaitsevan Kaivoslammen rannalla. (kuva 8)

Jonkerinsalon poluston opastetut lähtöpisteet ovat lännessä Pullukanlammen tuntumassa ja idässä Kangasvaarassa. Pysäköintipaikoille liikennöinti tapahtuu Metsähallituksen metsäautoteiden kautta. Tiet ja pysäköintipaikat ovat välttävissä kunnossa. Teitä ei aurata talvisin. Luonnonsuojelualueelle pääsee myös muita teitä pitkin. Näitä yksittäisiä metsäautoteitä käyttävät marjastajat, kalastajat ja jokamiesretkeilijät.

Suosittu Jongunjoen melontareitti sivuaa luonnonsuojelualueetta Kangasjärven länsirannalla. Järven eteläpäässä on laavu, joka on sekä melojien että patikoiden käytettävissä. Laajennusosalla Kuhmon Louhivaaran tuntumassa on paikallisesti tunnettu lähde, ”kiehuva hete”, jonne johtaa viitoitettu polku.

Jonkerinsalon retkeilykäyttö on melko vähäistä. Siellä liikkuu lähinnä paikallisia, omatoimisia retkeilijöitä metsästyksen, marjastuksen tai kalastuksen yhteydessä sekä rotkoa ihastelemaan tulleita päiväretkeilijöitä. Myös Petranpolun käyttö pitempien vaellusten yhteydessä on vähäistä, vaikkakin vieraskirjamerkintöjen mukaan lisääntymään päin. Suojelualue ei itsessään ole minkään ohjelmapalveluja järjestävän matkailuyrityksen pääkohde. Alueella retkeillään pääsääntöisesti kesäisin. Noin 400 asiakkaan arvioidaan vuosittain käyttävän Metsähallituksen palvelurakenteita; arvio perustuu vieraskirjamerkintöihin.

Jonkerinsalon tulentekopaikoilla nuotienteko on sallittu vain paikalle tuoduista polttopuista ja muulloin paitsi metsäpalovaroituksen aikana. Maastossa avotulen teko on kielletty. Tilapäinen leiriytyminen on sallittu tulentekopaikkojen välittömässä läheisyydessä.

Tavoitteet

Metsähallituksen tavoitteena on ylläpitää aluetta retkeily-, luontomatkailu- ja opetuskohteena, joka tarjoaa kävijöille mahdollisuuden virkistytymiseen, eräkäyntiin, luontoelämyksiin sekä oppimiseen alkuperäisessä luonnonympäristössä. Tarkoituksena on, että retkeily- ja virkistyskäyttö on sopusoinnussa luonnonsuojelutavoitteiden kanssa, eikä lisääntyvästään käytöstä aiheudu häiriötä suojeltavalle luonnolle, ja että palvelut on mitoitettu oikein suhteessa kävijämääriin ja käyttömuotoihin. Reitit ja rakenteet ylläpidetään käyttäjien kannalta viihtyisinä, turvalisina ja mielenkiintoisina sekä sellaisina, että ne mahdollistavat myös luontomatkailun yritystoiminnan.

Suunnittelukaudella Jonkerinsalon aluetta kehitetään siten, että luonnonsuojelualueen palvelut, Petranpolun retkeilyreitti ja Jongunjoen vesiretkelyreitti nivoutuvat entistä paremmin asiakkaita palvelevaksi yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.

Toimenpiteet

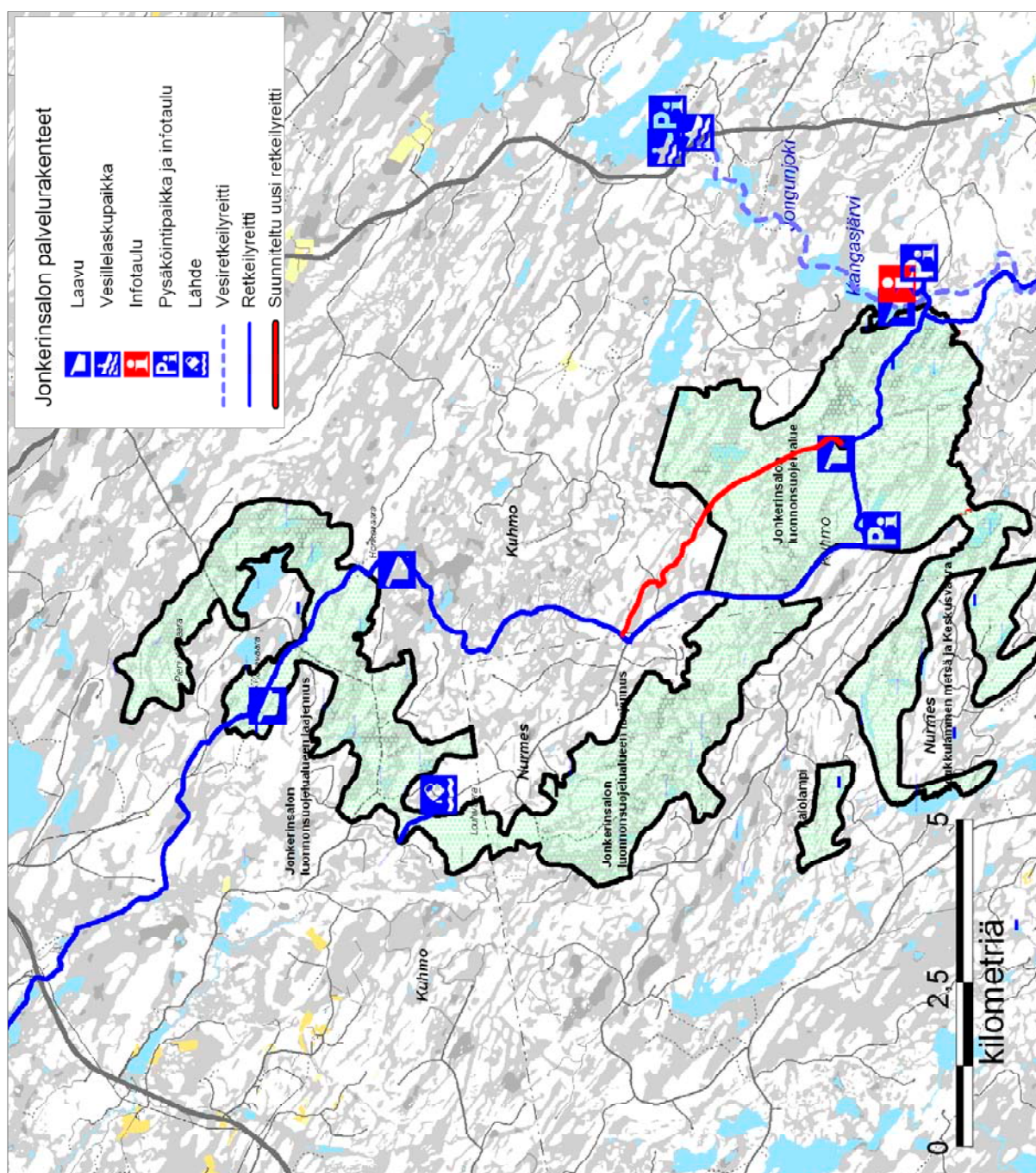
Nykyinen reitistö sekä palveluvarustus vastaavat kysyntää ja mahdollistavat nykyistä suuremmatkin kävijämäärät. Tästä syystä suunnittelujaksolla ei rakenneta uusia palveluita, vaan alueen hoidossa keskitytään nykyisten rakenteiden ja palveluiden ylläpitoon Metsähallituksen ympäristö- ja laatuajattelun mukaisesti. Nykyiset rakenteet ovat suhteellisen hyvässä kunnossa, eikä välitöntä uudistamistarvetta ole. Suunnittelujakson loppupuolella on kuitenkin varauduttava pitköspuiden uusintaan noin 1 200 m:n matkalla.

Suunnitelmassa on varaus Petranpolun uudelleen linjaukselle siten, että luonnonsuojelualueen kohdalla metsätiellä kulkeva reitinosa voidaan myöhemmin muuttaa metsäpoluksi. Muutos lisää reitin kiinnostavuutta ja myös lyhentää etäisyyttä seuraavalle levähdyspaikalle (kuva 8). Mikäli hanke tulee ajankohtaiseksi, tehdään siitä yksityiskohtainen toimenpidesuunnitelma alueen käyttäjiä osallistaen. Tällä hetkellä polun käyttäjämäärä on kuitenkin niin vähäinen, ettei polkulinjauksen muuttamiselle ole perusteita.

Maaston kulumista Hiidenportin rotkon herkillä reuna-alueilla seurataan, ja tarvittaessa rakennetaan lisää portaikkoja, kävelysiltoja tai näköalatasanteita. Reitin turvallisuuteen kiinnitetään huomiota siten, että kävijät vaarallisissa kohdissa ohjataan kulkemaan turvallisen välimatkan päästä jyrkänkeistä. Kaiteita ei rakenneta.

Polkureitit merkitään siten, että niitä voi käyttää myös talvella. Metsähallitus ei tee eikä pohjusta koneellisesti latu-uria. Jonkerinsalolle ei perusteta moottorikelkkauria tai -reittejä.

Polkujen käyttö perustuu jokamiehen oikeuden mukaisiin käyttömuotoihin – kuten kävely, hiihto, lumikenkäily ja muu lihasvoimin tapahtuva liikkuminen. Jokamiehen oikeuteen kuulumaton toiminta edellyttää Metsähallituksen lupaa.

Kuva 8. Jonkerinsalon palvelurakenteet. © Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Kartta-keskus Oy, Lupa L5293, © Maanmittauslaitos 1/MML/10.

7.2 Marjastus ja sienestys

Marjojen ja ruokasienten poimiminen on sallittu.

7.3 Kalastus

Suunnittelualan vesissä kalastaminen on sallittu kalastuslain (286/1982) yleiskalastus-oikeudella. Nykyisen kalastuslain mukaisesti onkiminen, pilkkiminen ja läänikohtaisella viehe-luvalla kalastaminen on sallittu. Metsähallitus voi hakea rajoituksia näihin kalastuslain mukaisiin yleiskalastusoikeuksiin.

Pyydyskalastus on sallittu Metsähallituksen luvalla Metsähallituksen omistuksessa olevilla vesi-alueilla.

Suunnittelualan kalaston annetaan kehittyä luontaisesti, eikä esimerkiksi istutustoimenpiteitä suoriteta.

Vesien kalastuksen käyttöä seurataan kalatalouden suunnittelu- ja seurantajärjestelmän kautta.

7.4 Metsästys

Hirven, karhun ja pienriistan lupametsästyksessä suojelualue luetaan mukaan sitä ympäröivään lupa-alueeseen, ja metsästyksen järjestely toteutetaan samoin kuin muuallakin valtionmaalla.

Kuhmossa asuvat ns. **vapaan metsästysoikeuden** piiriin (Metsästyslaki 615/1993, 8 §) kuuluvat voivat metsästää luonnonsuojelualueella, kuten muuallakin valtionmaalla. Nurmeksen puoleisilla alueilla metsästys vaatii aina Metsähallituksen luvan.

Metsästyksessä käytettäviä rakennelmia – esimerkiksi ampumalavoja – ei saa sijoittaa suojelu-alueelle.

Aktiivisia riistanhoitotoita – esimerkiksi riistan ruokintaa – ei alueella tehdä, eikä sinne sijoiteta nuolukiviä tai vastaavia.

7.5 Malminetsintä ja kaivostoiminta

Alueen geologinen tutkimus ja malminetsintä edellyttävät Metsähallituksen lupaa (ks. Idman & Kahra 2007).

Työ- ja elinkeinoministeriön myöntämän valtausoikeuden lisäksi toiminnanharjoittaja tarvitsee suojelualueilla tehtäviä maastotutkimuksia varten tutkimuslupan. Toiminnanharjoittajan laatiman tutkimuslupahakemuksen liitteenä tulee olla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto Natura-arvioinnin tarpeellisuudesta, mikäli lupahakemus kohdistuu Natura 2000 -alueelle.

7.6 Maa-ainesten otto

Jonkerinsalon luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräykset kieltävät maa-ainesten oton sekä maa-tai kallioperän vahingoittamisen. Samaa periaatetta noudatetaan myös suunnittelualan muilla osilla.

7.7 Puuston käyttö

Suunnittelualueen puusto säilytetään luonnontilaisena ja koskemattomana – paitsi ennallistamis- ja luonnonhoidon alueilla. Niiltä kertyvä puutavara voidaan käyttää tulentekopaikkojen polttopuuna tai myydä käypään hintaan, silloin kun se ei järeytensä puolesta riitä eliölajeille tärkeäksi lahoppuiksi.

Muutoin tulentekopaikoilla käytettävä puutavara tuodaan suojelualueiden ulkopuolelta.

Suojelualueelta ei poisteta eikä myydä maapuuta, tuulenkaatoja tai vastaavia, eikä lupia polttopuun ottoon myönnetä – poisluettuna ennallistamis- ja luonnonhoitoalueet.

7.8 Luontomatkailu

Suunnittelualuetta voidaan käyttää kestävä luontomatkailun yritystoimintaan. Luontomatkailuyritysten kanssa pyritään yhteistyösopimukseen. Jokamiehen oikeuden ylittävää yritystoimintaa alueella edellyttää sopimusta tai lupaa.

Yhteistyösopimuksesta selviää yritystoiminnan luonne, toiminta-alue sekä yritystoiminnassa käytettävä palveluvarustus. Sopimus rekisteröi yhteistyöyrittäjät Metsähallituksen tietokantaan. Sopimusjärjestelmä tuottaa alueiden hoitoa helpottavaa määrällistä ja laadullista tausta-aineistoa. Sopimuksella pyritään hyvään tiedonkulkuun sekä yhteisymmärrykseen yrittäjän ja Metsähallituksen välillä. Yhteistyötä kehitetään aidon kumppanuuden suuntaan – esimerkiksi tuotekehittelyn ja markkinoinnin osa-alueilla. Sopimusyrittäjä sitoutuu kestävä luontomatkailun periaatteisiin. Yrittäjä toimittaa Metsähallitukselle tilastoitavaa tietoa asiakaskäynneistä, asiakaspalautteista sekä ilmoittaa havaitsemistaan puutteista. Metsähallitus puolestaan järjestää koulutusta sekä antaa sopimusyrittäjälle suojelualueeseen liittyvää tietoa ja materiaalia. Sopimusyrittäjä saa halutessaan toimintaansa esittelevän internetlinkin Metsähallituksen **luontoon.fi**-sivulle.

Luontomatkailun ja virkistyskäytön vaikutuksia seurataan Metsähallituksen kestävä luontomatkailun ohjeistuksen mukaisesti.

Mittarit perustuvat kestävä luontomatkailun yleisiin periaatteisiin, joita on yhdeksän:

- 1) luontoarvot säilyvät ja toiminta edistää luonnonsuojelua
- 2) ympäristöä kuormitetaan mahdollisimman vähän
- 3) arvostetaan paikallista kulttuuria ja perinteitä
- 4) asiakkaiden arvostus ja tietämys luonnosta ja kulttuurista lisääntyvät
- 5) asiakkaiden mahdollisuudet luonnossa virkistäytymiseen paranevat
- 6) asiakkaiden henkinen ja fyysinen hyvinvointi vahvistuvat
- 7) vaikutetaan myönteisesti paikalliseen talouteen ja työllisyyteen
- 8) viestintä ja markkinointi on laadukasta ja vastuullista
- 9) toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä.

Keskeisiä säännöllisin välein tapahtuvia mittaustapoja ovat mm. luontorakenteiden kunnon ja laadun seuranta, luvattomien nuotio- ja leiripaikkojen lukumäärän seuranta, polttopuun kulutuksen seuranta, asiakas- ja ympäristöpalautteen analyysi ja seuranta sekä Metsähallituksen ja matkailuyrittäjien välisten sopimusten lukumäärän seuranta.

8 Luonto-opastus

Nykytila

Jonkerinsalon pääopastuspaikat ovat Kangasjärven ja Pullukkalammen pysäköintipaikkojen opastuspaikat. Paikoilla on opastauluihin sijoitettuna aluetta koskevaa perustietoa sekä liikkumisohjeet. Aineisto on uusittu vuonna 2009, joten se on hyvässä kunnossa.

Alueen perustiedot ja liikkumisohjeet löytyvät Metsähallituksen **luontoon.fi**-sivustolta.

Teljon ja Jongunjoen melontareitin lähtöpaikan uudet, vuonna 2009 valmistuneet opastetaulut palvelevat myös Jonkerinsalon kävijöitä, koska niissä kerrotaan laajemmin koko lähialueen retkeilymahdollisuuksista.

Tavoitteet

Kävijä saa suojelualueeseen, luontoon ja kulttuurihistoriaan liittyvän perustiedon sekä ohjeet alueella liikkumiseen sekä oppii ymmärtämään ja arvostamaan suojelualueita.

Toimenpiteet

Suunnittelujakson aikana ei ole tarpeen lisätä opastusta. Nykyinen opastustaulusto palvelee alueen käyttäjiä ja luontomatkailun tarpeita. Metsähallituksen Luontokeskus Petola Kuhmossa jakaa ja tuottaa aluetta koskevaa opastusaineistoa. Keskeisin kanava tulevaisuudessa on **luontoon.fi**-internetsivusto.

Nykyiset opastuspaikat huolletaan, ja tarvittaessa sisältöä päivitetään Metsähallitukselle kuuluva-
na normaalina työnä.

9 Opetus

Nykytila

Suunnittelualue soveltuu hyvin opetuskäyttöön tarjoten monipuolisia mahdollisuuksia esimerkiksi biologian tai vastaavan oppiaineen maasto-oppituntien, luokkaretkien sekä leirikoulujen järjestämiseen. Nykyisin alueen opetuskäyttö on vähäistä, eikä edellytä erillistä ohjausta tai suunnittelua. Kuitenkin ryhmiltä toivotaan etukäteisilmoittautuminen leiriytymis- ym. järjestelyjen takia.

Tavoitteet

Tavoitteena on, että aluetta käytetään opetuksessa sekä paikallisesti että laajemminkin, ja että Metsähallituksella on tarjota päivitettyä luonto-opastusmateriaalia oppilaitosten käyttöön.

Toimenpiteet

Olemassa olevaa opetusmateriaalia päivitetään, ja uutta tuotetaan hankkeiden kautta. Metsähallitus tekee yhteistyötä koulujen, oppilaitosten ja matkailuyritysten kanssa mm. leirikoulujen järjestämiseksi.

10 Tutkimus

Alueella on tehty luonnon yleispiirteistä ja uhanalaisten lajien esiintymisestä yhteensä 10 eri selvitystä (ks. **Lähteet**).

Tavoitteena on mahdollistaa monipuolisten tutkimusten tekeminen sekä varmistaa tutkimustiedon hyväksikäyttö alueen hoidossa ja opastuksessa.

Metsähallitus edistää tahollaan tutkimustoimintaa ja toimii aktiivisesti yhteistyössä tutkimuslaitosten kanssa.

11 Toimenpidesuunnitelmat

Lähteiden ja lähdevaikutteisten luontotyyppien ennallistamista varten laaditaan tarkka lähde- ja ojakohtainen työmaasuunnitelma.

Kulttuuriperintökohteiden hoitoa varten laaditaan erillinen hoitosuunnitelma.

Tarvittaessa laaditaan Petranpolun uutta linjausta varten toimenpidesuunnitelma.

HALLINTO JA TOTEUTUKSEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

12 Hallinnan ja hoidon järjestäminen

Suunnittelualan hallinnasta, käytön ohjauksesta, valvonnasta sekä retkeilyreittien ja rakenteiden rakentamisesta ja huollosta vastaa Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalvelut. Lähimmät työntekijät ovat sijoitettuina Kuhmoon.

Alueella on voimassa olevia vuokrasopimuksia 2 kpl. Uusien käyttöoikeus- ja vuokrasopimusten solmimisessa noudatetaan Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteita (Metsähallitus 2010). Luonnonsuojelualueella hyödyntävien matkailuyrittäjien kanssa tehdään käyttöoikeus- tai yhteistyösopimukset, joissa sovitaan kestävän luontomatkailun periaatteita noudattaen toiminnan ehdot.

Jonkerinsalon luonnonsuojelualue on rajattu maastoon maanmittaustoimituksella, ja siitä on muodostettu oma kiinteistöyksikkönsä rekisterinumerolla 290-891-1-9. Suunnittelualan muilta osin lakisääteiset perustamistoimet ja kiinteistönmuodostus ovat vielä kesken.

Jonkerinsalon luonnonsuojelualueelle määrätään järjestyssääntö, josta luonnos on tämän suunnitelman liitteenä 2.

13 Turvallisuus ja pelastustoiminta

Turvallisuudenhallinnan sekä palo- ja pelastustoiminnan osalta suunnittelualueella noudatetaan yleistä valtionmailla noudatettavaa käytäntöä. Erillistä turvallisuus- tai pelastussuunnitelmaa ei laadita.

Metsähallitus vastaa valtionmaalla olevan palveluvarustuksen kunnosta ja siitä, että se täyttää sille asetetut turvallisuusvaatimukset. Reittien viitoitus tulee pitää selkeänä, ja opastuspisteissä tulisi olla ohjeita myös turvallisuuden varalta.

Työturvallisuuden osalta noudatetaan voimassa olevia työsuojeluohjeita.

14 Palvelurakenteiden huolto

Huoltotoimet sekä niiden vaatima liikkuminen järjestetään sellaisena ajankohtana ja sellaisin menetelmin, että niistä suojelualueelle ja sen käyttäjille aiheutuva häiriö on mahdollisimman vähäinen. Huoltotoissa käytetään Metsähallituksen ympäristöjärjestelmän mukaisia työtapoja ja -välineitä sekä ympäristöystävällisiä raaka-aineita.

Suunnittelualueella olevien palvelurakenteiden huollosta vastaa Pohjanmaan luontopalvelut Metsähallituksen ympäristöjärjestelmän mukaisesti. Metsähallitus voi sopimuksin siirtää huoltovastuun myös toiselle osapuolelle, joka on velvollinen noudattamaan lakia ja asetusta sekä Metsähallituksen ympäristöjärjestelmää.

Jätteiden lajitteluun opastetaan pysäköintipaikkojen opastetauluissa ja jokaisella tulentekopaikalla. Palavat roskat neuvotaan polttamaan ja maatuva jäte laittamaan kompostorilla varustettuihin käymälöihin. Kävijöitä neuvotaan tuomaan kaikki muu jäte pysäköintipaikoille sijoitettaviin jätteenlajittelupisteisiin roskattoman retkeilyn periaatteiden mukaisesti. Jäte kuljetetaan pois ja hävitetään kunnallisten jätehuoltomääräysten mukaisesti.

Palvelurakenteiden korjauksessa ja uudisrakentamisessa tarvittava rakennuspuu sekä nuotio- paikoilla poltettava polttopuu tuodaan alueen ulkopuolelta. Poltto- ja rakennuspuuna voidaan kuitenkin myös käyttää alueen rakenteiden korjauksessa syntyvää puutavaraa – kuten entisiä pitkoksia sekä ennallistamis- ja luonnonhoitotoissa kaadettua puutavaraa.

Raskaammat maastokuljetusta vaativat huoltoajot ajoitetaan talviaikaan.

15 Valvonta

Metsähallitus valvoo suunnittelualueen käyttöä viranomaisena ja alueen haltijana. Maanhaltijan lupaa edellyttäviä toimia ja rauhoitusmääräysten noudattamista valvotaan Metsähallituksessa normaalisti noudatettavan tavan mukaisesti. Käyttäjiä ohjataan järjestyssäännöillä ja opastetaan polkujen lähtöpisteissä olevilla opastetauluilla sekä mm. **luontoon.fi**:ssä olevalla infolla. Valvontaa suorittaa erätarkastajien lisäksi Metsähallituksen muu henkilöstö huolto- ja muiden töiden ohella sekä Rajavartiolaitos. Erityistä huomiota kiinnitetään roskaantumiseen, luvattomaan tulenteeseen sekä luvattomaan moottorikelkkailuun.

16 Yhteistyö

Suunnittelualuetta pyritään hoitamaan ja kehittämään yhteistyössä eri intressiryhmien kanssa siten, että mahdolliset ristiriitatilanteet minimoituvat. Yhteistyön keinoja ovat avoin tiedottaminen, kokoukset ja koulutustilaisuudet, yhteishankkeet sekä osallistavat ja sitouttavat suunnittelu-menetelmät.

Tärkeimpiä Metsähallituksen yhteistyötahoja ovat maanomistajat, alueen kunnat, koulut, paikallinen väestö, tiedotusvälineet, matkailuyrittäjät ja -yhdistykset, Kainuun ELY-keskus, Kainuun maakunta -kuntayhtymä, Kainuun Museo, paikalliset kalastus- ja metsästystahot, riistanhoitopiiri, Kainuun rajavartiosto, paliskunnat sekä retkeily- ja luonnonsuojelujärjestöt.

17 Resurssit ja aikataulu

Hoito- ja käyttösuunnitelman toteuttaminen suunnitelmakaudella 2009–2019 tarkoittaa resursoinnin näkökulmasta palveluiden huoltoa ja ylläpitoa sekä vähäisiä luonnonhoitotöitä. Metsähallituksen luontopalvelut toteuttaa säännöllisesti alueen retkeilypalvelujen huoltoa sekä kävijöiden ja käytön seurantaa.

Suurin menoerä on lähivuosina tapahtuva nykyisten pitkospuiden uusiminen. Uudistamista tehdään 1 200 m:n matkalta, ja sen kustannukset ovat noin 13 000 euroa.

Suunnitelmakaudella voidaan toteuttaa investointina (tarkoittaa uudisrakentamista) Petranpolun 2 800 m:n mittainen uusi linjaus, mikä tarkoittaa raivausta, pitkostusta ja opastusteiden laadintaa. Kustannukset ovat noin 13 000 euroa.

Lähteiden ennallistamiskustannukset ovat noin 10 000 euroa. Ennallistaminen toteutetaan **METSO**-kaudella vuoteen 2016 mennessä.

18 Suunnitelman vaikutusten arviointi

Uhka-analyysi

Uhka-analyysi arvioi suunnitelmassa esiintyvät sekä ulkopuolelta tulevat tekijät, jotka saattavat uhata Jonkerinsalon Natura-alueen hoidon ja käytön tavoitteiden toteutumista. (taulukko 9)

Taulukko 9. Jonkerinsalon alueen uhka-analyysi.

Uhka	Arviointi	Toimenpide
Retkeilijämäärien kasvu ja erämaisyyden sekä hiljaisuuden menettäminen	Alueen syrjäisestä sijainnista johtuen kävijämäärien kasvu on maltillista.	Palvelurakenteet pidetään hyvässä kunnossa, ja niiden käyttöä helpotetaan ja kannustetaan. Luontomatkailu perustuu yhteistyösopimuksiin ja palvelurakenteiden käyttöön. Kuluminen ja mahdollinen häirintä keskittyy Hiidenportin rotkon ympäristöön.
Luvattomat nuotiot, polttopuun otto maastosta sekä kelojen kaato	Välinpitämättömät kulkijat eivät säännöistä piittaa. Keskeisin ongelma käyttäjät, jotka tekevät luvattomia nuotioita ja rakennelmia. Jäljet näkyvät ja saattavat rohkaista muitakin vastaavaan toimintaan.	Toimivalla puuhuollolla varmistetaan, että nuotion teko tulipaikalle on helpoin vaihtoehto. Annetaan lisäksi ohjeita siitä, miten tulen kanssa toimitaan. Lisätään valvontaa.
Kuluminen ja roskaantuminen rotko-alueen ympäristössä	Alueelle rakennetun palveluvarustuksen ja tuotetun informaatiomateriaalin kannustamana kävijämäärät saattavat jonkun verran lisääntyä. Lisääntyvä käyttö lisää kulumista.	Maaston kuluminen on pidettävä hyväksyttävissä rajoissa houkuttelemalla kävijät kulkemaan helpokulkuisia, hyvin rakennettuja ja linjattuja mielenkiintoisia polkuja.
Luvaton moottorikelkkailu maastossa tai muu maastoliikenne	Uhkaa sekä erämaisyyttä että hiljaisuutta, saastuttaa ja vahingoittaa luontoa. Rikkeitä varsin vähän tällä hetkellä.	Tiedotetaan selkeästi maastoliikennelakia ym. koskevista asioista. Valistusta ja valvontaa lisätään.
Ojitusalueet ulottuvat monin paikoin suunnittelualueen reunaosiin; kuivattava vaikutus ulottuu suojelualueelle	Uhkaa suojeltua suoluontoa.	Inventoidaan tarve ja ryhdytään tarvittaessa ennallistamistoimenpiteisiin.

Kussakin toimenpidesuunnitelmassa sekä tekeillä olevissa ennallistamissuunnitelmissa (metsät, suot ja tiet) on lisäksi suunnitelmakohtainen uhka-analyysi.

Maankäyttöanalyysi on liitteessä 1.

Ekologiset vaikutukset

Suunnitelma-alueella ennallistetaan lähteitä ja lähdesoita. Ennallistamistoimilla pyritään parantamaan lähteiden, lähdesoiden sekä lähdevaikutteisten lettojen, lehtojen ja korpien luonnontilaisuutta. Ennallistamistoimien seurauksena luonnontila ja edustavuus paranevat Natura-luontotyyppien **lähteet ja lähdesuot, letot, lehdot** sekä **puustoiset suot** osalta. Ennallistettavien lähdekohteiden yhteispinta-ala on pieni verrattuna valuma-alueiden pinta-aloihin, eikä ennallistamistoimista koidu havaittavia vesistövaikutuksia. Herkkien lähteisten elinympäristöjen tuhoutumisen riski toimenpiteiden seurauksena ehkäistään käyttämällä varovaisia menetelmiä ja suorittamalla ennallistamiset tarvittaessa useammassa vaiheessa. Työt ohjeistetaan työmaasuunnitelmassa hyvin tarkasti, ja lähteet sekä lähdepurot merkitään maastoon selvästi. Ennallistumista seurataan toimien jälkeen, ja tarvittaessa tehdään korjaustoimenpiteitä.

Virkistystoiminta ja luontomatkailu eivät heikennä luontoarvoja. Samoin metsästyksen, kalastuksen ja muiden luonnonkäyttömuotojen intensiteetti alueella on niin vähäistä, etteivät luonnonarvot vaarannu.

Suunnitelman toteuttaminen ei merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Luonnonsuojelulain (1096/1996) 65. §:n mukaista erillistä vaikutusten arviointia ei tarvita.

Sosiaaliset vaikutukset

Sosiaalisilla vaikutuksilla tarkoitetaan suunnitelman vaikutuksia paikallisten yhteisöjen rakentamiseen ja toimintaan. Jonkerinsalolla säilyvät edelleen paikallisten ihmisten harrastusmahdollisuudet – kuten marjastus, metsästyks, kalastus ja retkeily. Välillisiä vaikutuksia aiheutuu työllisyydestä. Pääosa alueen hoitotöistä on työvoimavaltaista – kuten ennallistaminen ja palvelurakenteiden ylläpito. Ne tehdään pääosin paikallisella työvoimalla. Suunnittelualue osaltaan mahdollistaa matkailun yritystoiminnan kehittymisen lähialueilla. Suunnitelman sosiaaliset vaikutukset ovat siten pääosin myönteisiä.

Sosiaalisesti kestävä kehityksen perusta on yhteistyö paikallistasolla ja sidosryhmäsuhteissa. Hoidon ja käytön suunnittelussa on toteutettu osallistavaa suunnittelutapaa. Paikallinen väestö ja sidosryhmät ovat ottaneet osaa suunnittelutapahtumaan, mikä edesauttaa yhteisten päämäärien toteutumista ja vähentää ristiriitoja eri intressiryhmien välillä. Suunnitelman toteuttaminen varmistaa yhteistyön jatkumisen Metsähallituksen ja matkailuyrittäjien välillä yrittäjätapaamisten sekä koulutustilaisuuksien muodossa.

Taloudelliset vaikutukset

Suunnitelman välittömät taloudelliset vaikutukset ovat lähinnä sen hoidosta valtiolle aiheutuvia kuluja. Välillisiä vaikutuksia syntyy luonnonsuojelun taloudelliselle toiminnalle aiheuttamista rajoituksista ja toisaalta suunnittelualueen elinkeinotoiminnalle antamista mahdollisuuksista. Rajoitukset toteutuvat jossain määrin matkailua koskevin rajoituksina, koska esimerkiksi motorisoidut ohjelmapalvelut alueelle eivät ole mahdollisia. Suurin välillinen vaikutus on alueen luonnonnähtävyyksien säilymisellä matkailukohteina sekä niiden vetovoima. Myös palveluvarustuksen ylläpito ja sen parantaminen lisäävät alueen vetovoimaisuutta.

Lähteet

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. – 2. korj. p. Ympäristöopas 46, luonto ja luonnonvarat. Suomen ympäristökeskus. 194 s.
- Ala-Risku, R. 2001: Kalkkikäävän (*Antrodia crassa*) esiintymien nykytila ja suojelutarve Kainuussa. – Raportti. Helsingin yliopisto & Kainuun ympäristökeskus. 27 s. + liitteet.
- Ekholm, M. 1993: Suomen vesistöalueet. – Vesi- ja ympäristöhallituksen julkaisuja A nro 126. 166 s.
- Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman valmistelutyöryhmä 2008: Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma 2008–2016. METSO. – Ympäristöministeriön raportteja 5/2008. 48 s.
- Euroopan unionin lintudirektiivi 79/409/ETY. – Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta.
- Euroopan unionin luontodirektiivi 92/43/ETY. – Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivi luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta. Annettu 21.5.1992.
- Hottola, J. 2003: Kääpyhteisön rakenne suhteessa lahoppuuston rakenteeseen Vaara-Karjalan ja Kuhmon sekä Venäjän Karjalan metsissä. – Pro gradu. Oulun yliopisto, biologian laitos. 113 s. + liitteet.
- Idman, H. & Kahra, A. (toim.) 2007: Malminetsintä ja kaivostoiminta suojelualueilla sekä saamelaisten kotiseutualueella ja poronhoitoalueella. – Opas. KTM Julkaisuja 28/2007. Kauppa- ja teollisuusministeriö. 86 s. (jul28teo_2007 A4_netiti.pdf.)
- Kainuun ympäristökeskus & Metsähallitus 2006: Kainuun Natura 2000 -verkoston hoidon ja käytön yleissuunnitelma. – Kainuun ympäristökeskus & Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut. 63 s. + liitteet.
- Kotiranta, H. & Niemelä, T. 1996: Uhanalaiset käävät Suomessa. – Suomen ympäristökeskus. 184 s.
- Kumpulainen, Meriruoko, Parviainen, Heikkinen, Pääkkönen 1998: Saunan alue-ekologinen suunnitelma. – Metsähallitus. 45 s.
- Kuusinen, M. & Penttilä, R. 1991: Lausunto Kuhmon Louhivaaran aarniometsän jäkälä- ja kääpälajistosta. – Raportti. Käsikirjoitus. Metsähallitus. 5 s. + 3 karttaa.
- Laki Jonkerinsalon, Siikavaaran, Jaaskamonvaaran, Mustanrinnantunturin ja Pitsloman luonnon-suojelualueista 135/1991.
- Laurila 2009: Jonkerinsalon alueen arkeologinen inventointi. – Raportti. Metsähallitus.
- Lehtinen, M., Nurmi, P. & Rämö, T. (toim.) 1998: Suomen kallioperä. 3000 vuosimiljoonaa. – Suomen geologinen seura. 375 s.

- Lindgren, M. 2009: Kainuun haapametsien kääpäkartoitukset 2008. – Raportti. Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut. 11 s. + liitteet.
- Luonnonsuojelulaki 1096/1996.
- Metsähallitus 2010: Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 127. 93 s.
- Metsästyslaki 615/1993.
- Muinaismuistolaki 295/1963.
- Penttilä, R. 1994: Kainuun vanhojen metsien kääpälajisto. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 35. 60 s.
- Päivinen, J. & Aapala, K. 2007: Metsien ja soiden ennallistamisen seurantaohje. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 83. 100 s.
- Rajamäki, R. & Saastamoinen, J. 1994: Kainuun luonnonsuojelullisesti arvokkaat pienvedet. – Vesi- ja ympäristöhallituksen monistesarja nro 531. 302 s.
- Rassi, P. Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. – Uhanalaisten lajien II seurantatyöryhmän raportti. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 432 s.
- Saaristo, L. 1998: Korpikolvan elinympäristövaatimukset ja populaatiorakenne. – Pro gradu. Helsingin yliopisto, Ekologian ja systematiikan laitos, Populaatiobiologian osasto. 51 s. + liitteet.
- Suomen kartasto 1986: Vihko 121–124. Maanpinnan muodot. – 5. laitos. Maanmittaushallitus & Suomen maantieteellinen seura, Helsinki.
- Syrjänen, K., Horne, P., Koskela, T. & Kumela, H. (toim.) 2007: METSO:n seuranta ja arviointi. Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman seurannan ja arvioinnin loppuraportti. Maa- ja metsätalousministeriö, Ympäristöministeriö, Metla & SYKE. 351 s. (http://wwwb.mmm.fi/metso/ASIAKIRJAT/METSO-loppuraportti_031106.pdf)
- Toivanen, A., Eisto, K., Ikonen, M., Kammonen, A., Kanula, V., Kokkonen, A., Repola, E., Sapattinen, A. & Tuhkalainen, K. 2001: Nurmeksen alue-ekologinen suunnitelma. – Metsähallitus. 77 s. + 2 karttaa.
- Valtioneuvoston päätös 1998: Valtioneuvoston päätös Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotuksen hyväksymisestä 20.8.1998. – Helsinki. 84 s. + 2 liitettä.
- Virtanen, R., Laaka, S. & Ohenoja, M. 1993: Kainuun puistoalueen aarniometsien uhanalaiset sammat. – Käsikirjoitus. Metsähallitus. 16 s. + 25 liitettä.
- Ympäristöministeriö 1992: Vanhojen metsien suojelu valtion mailla Etelä-Suomessa. – Vanhojen metsien suojelutyöryhmän osamietintö. Työryhmän mietintö 70/1992. Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto. 59 s. + 169 karttasivua.

Ympäristöministeriö 1996: Vanhojen metsien suojelu Pohjois-Suomessa. – Vanhojen metsien suojelutyöryhmän osamietintö III. Suomen ympäristö 30, luonto ja luonnonvarat. 111 s.

— 2003: Ennallistaminen suojelualueilla. – Ennallistamistyöryhmän mietintö. Suomen ympäristö 618, luonto ja luonnonvarat. 220 s.

www.ymparisto.fi

Maankäyttöanalyysi

ARVOT 0–4

Suunta = vaikutuksen suunta 5 v aikana:

0 = ei painetta, 1 = vähentynyt, 2 = ennallaan, 3 = lisääntynyt.

Laajuus = vaikutuksen laajuus suojelualueella: 0 = ei havaittava, 1 = paikallinen (alle 5 %), 2 = laikuittainen (5–15 %), 3 = laaja-alainen (15–50 %), 4 = joka puolella (yli 50 %).

Voimakkuus = suojeluarvoihin kohdistuvan vaikutuksen voimakkuus: 0 = ei havaittava, 1 = vähäinen, 2 = haitallinen, 3 = voimakas, 4 = erittäin voimakas.

Pysyvyys = tarvittava palautumisaika ilman toimenpiteitä: 0 = ei vaikutusta, 1 = lyhytaikainen (alle 5 v), 2 = keskipitkä (5–20 v), 3 = pitkäaikainen (20–100 v), 4 = pysyvä (yli 100 v).

Todennäköisyys = todennäköisyys 5 v aikana: 0 = epätodennäköinen, 1 = pieni, 2 = keskinkertainen, 3 = suuri.

Aste: lasketaan laajuuden, vaikutuksen ja pysyvyyden arvojen tulona.

* = (kaski, harsinta tms.), ** = (kuormitus, kuluminen, häirintä).

Paineet ja uhkat	Nykyinen paine					Tuleva uhka				
	Suunta	Laajuus	Vaikutus	Pysyvyys	Aste	Toden- näköisyys	Laajuus	Vaikutus	Pysyvyys	Aste
Aiempi metsätalous*	1	1	1	2	2	0	0	0	0	0
Nykymetsätalous	1	1	1	3	3	0	0	0	0	0
Kalastus	1	1	0	0	0	1	1	1	1	1
Salametsästys	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Rakentaminen (ml. liikenneverkostot)	2	1	0	3	0	1	1	1	1	1
Luvaton maastoliikenne	3	2	1	1	2	2	2	1	1	2
Retkeily ja luontomatkailu**	3	1	1	2	2	2	2	2	3	12
Vesiolojen muuttaminen (ojitus)	1	1	1	2	2	0	0	0	0	0
Rehevöityminen	3	2	1	2	4	1	1	1	3	3

Jonkerinsalon luonnonsuojelualueen järjestyssääntöluonnos

Mh xxxx/xxx/2010

**METSÄHALLITUKSEN PÄÄTÖS
Jonkerinsalon luonnonsuojelualueen
järjestyssäännöstä**

Annettu Vantaalla xx.xx.2010

Jonkerinsalon luonnonsuojelualueen järjestyssääntö

Metsähallitus on luonnonsuojelulain (1096/1996) 18 ja 20 §:n nojalla antanut tämän Kuhmon kaupungissa sijaitsevaa Jonkerinsalon luonnonsuojelualuetta koskevan järjestyssäännön. Jonkerinsalon luonnonsuojelualue on perustettu lailla (135/1991) ja sen rauhoituksesta, hallinnasta ja hoidosta on säädetty asetuksella (136/1991, jäljempänä asetus).

Tämä järjestyssääntö sisältää ne määräykset ja ohjeet, jotka alueiden kävijöiden tulee tietää ja tuntea. Järjestyssääntö sisältää edellä mainittuun lakiin ja asetukseen sekä luonnonsuojelulakiin (1096/1996) perustuvat määräykset sekä eräitä muussa lainsäädännössä annettuja määräyksiä. Lisäksi järjestyssäännössä on määräyksiä, jotka Metsähallitus on luonnonsuojelualueen hallinnosta vastaavana viranomaisena ja maanhaltijan ominaisuudessa oikeutettu ja velvollinen antamaan.

Jonkerinsalon luonnonsuojelualueen muodostavat perustamislaissa (135/1991) mainitun rajauksen sisällä olevat valtion omistamat maa- ja vesialueet. Tämä järjestyssääntö koskee myös niitä alueita, jotka on myöhemmin liitetty Jonkerinsalon luonnonsuojelualueeseen.

Jonkerinsalon luonnonsuojelualue on perustettu Itä-Suomen vaara-, metsä- ja suoluonnon luonnontilaisina ja erämaisina säilyneiden osien suojelemiseksi sekä ympäristöntutkimusta ja luonnonharrastusta varten.

Kielletyt toimet

(asetus 1 §; jätelaki 1072/1993, 19 §; muinaismuistolaki 295/1963, 1 §; metsästyslaki 615/1993, 53 §)

Jonkerinsalon luonnonsuojelualueella on kielletty:

- 1) maa-aineksen ottaminen sekä maa- tai kallioperän vahingoittaminen
- 2) puiden, pensaiden tai muiden kasvien tai niiden osien ottaminen tai vahingoittaminen

- 3) luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten tappaminen, pyydystäminen tai hätyyttäminen, niiden pesien hävittäminen sekä selkärangattomien eläinten pyydystäminen tai kerääminen
- 4) roskaaminen
- 5) rakennelmien, raunioiden tai muinaismuistojen tai raunioiden vahingoittaminen
- 6) koirien pitäminen irrallaan.

Jonkerinsalon luonnonsuojelualueella on kielletty muutkin toimet, jotka saattavat vaikuttaa epäedullisesti alueen luonnonoloihin, maisemaan taikka eläin- tai kasvilajien säilymiseen.

Sallitut toimet

(asetus 2 §; pelastuslaki 468/2003, 24 §; kalastuslaki 286/1982, 8 §)

Jonkerinsalon luonnonsuojelualueella on sallittu:

- 1) liikkuminen jalan, hiihtäen, lumikengillä, soutaen, meloen tai muutoin jokamiehen-oikeudella
- 2) tilapäinen leiriytyminen ja tulentekeo tarkoitusta varten osoitetuilla taukopaikoilla. Retki-keittimen käyttö on sallittu muuallakin. Avotulen teko on kokonaan kielletty metsäpalo-varoituksen aikana.
- 3) marjojen ja ruokasienten poiminta
- 4) onkiminen, pilkkiminen ja läänikohtaisella luvalla tapahtuva viehekalastus.

Metsähallituksen luvalla sallitut toimet

(asetus 3 §; metsästyslaki 615/1993; kalastuslaki 286/1982)

Jonkerinsalon luonnonsuojelualueella saa Metsähallituksen luvalla:

- 1) tutkimusta tai muuta tieteellistä tarkoitusta taikka opetusta varten tappaa tai pyydystää eläimiä
- 2) ottaa kivennäisnäytteitä
- 3) kerätä käpyjä, siemeniä ja muita metsänjalostukseen tarvittavia puiden osia sekä muita kasveja ja niiden osia ja eläinten pesiä
- 4) metsästää
- 5) kalastaa muutoinkin kuin kalastuslaissa säädetyllä yleiskalastusoikeudella.

LIITE 2. 3(4)

Paikallisia asukkaita koskeva erityissäännös

Kuhmon kaupungin vakituisilla asukkailla on metsästyslain (615/1993) 8 §:n mukainen vapaa metsästysoikeus Jonkerinsalon luonnonsuojelualueella.

Muut määräykset

Luonnonsuojelun alueen valvojalla on luonnonsuojelulain (1096/1996, 60 §) nojalla oikeus ottaa haltuunsa metsästys-, keräily- tai muut välineet, joita on käytetty tai ilmeisesti aiotaan käyttää vastoin luonnonsuojelualueella noudatettavia säännöksiä tai määräyksiä. Sama haltuunotto-oikeus koskee myös luonnonsuojelualueelta luvattomasti pyydettyjä eläimiä, luvattomasti otettuja kasveja sekä kaikkea muuta sellaista, mitä luonnonsuojelualueelta on kielletty ottamasta tai siellä käyttämästä.

Säännökset, joiden nojalla eräät toimet Jonkerinsalon luonnonsuojelualueella sallitaan, eivät perusta laajempaa oikeutta kuin asianomaisella muuten on (asetus, 5 §).

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen valittamalla muutosta Oulun hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valitusosoitus on liitteenä.

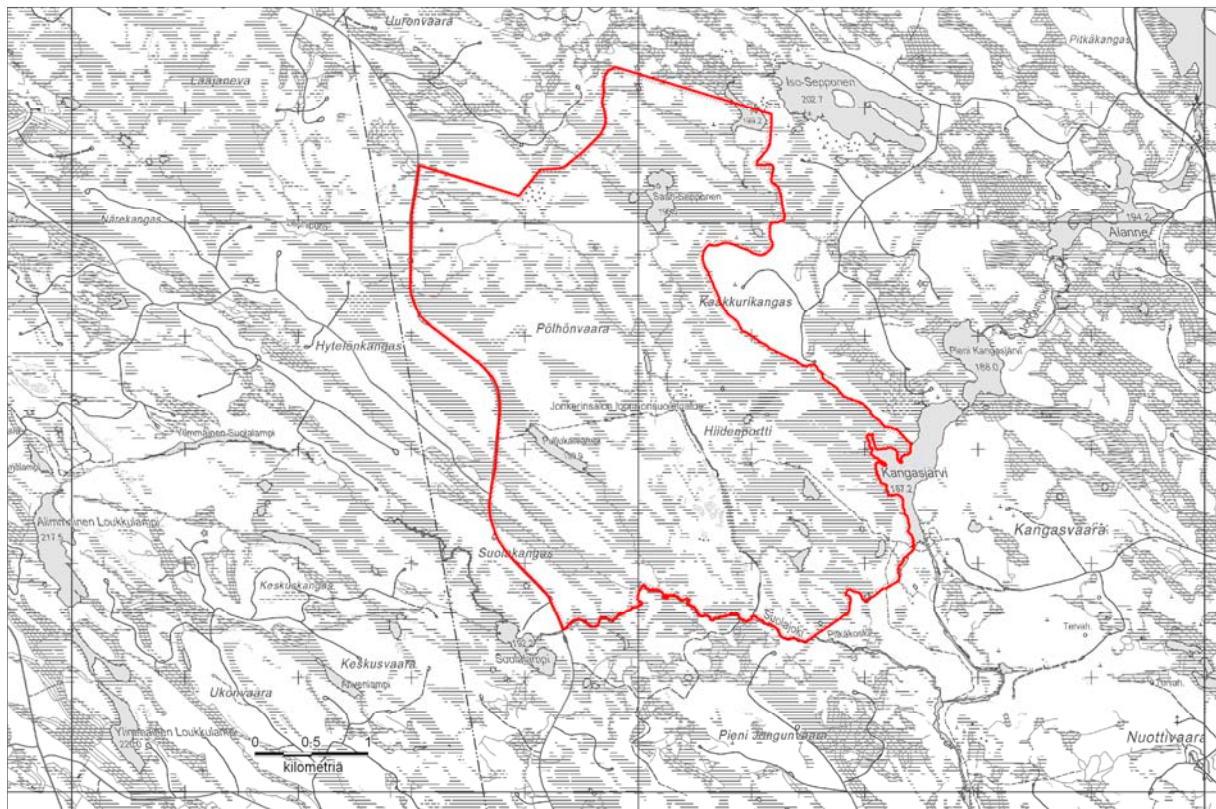
Tiedoksianto

Tämä päätös saatetaan tiedoksi yleistiedoksiantona. Päätös pidetään nähtävänä xx.xx.2011 saakka Metsähallituksen ohjausyksikössä, Vernissakatu 4, 01300 Vantaa, Metsähallituksen Kuhmon toimipaikassa sekä Metsähallituksen internet-sivuilla osoitteessa www.metsa.fi/Eräasiat ja retkeily/Luvat ja päätökset/Uusimmat järjestyssäännöt. Asiakirjan nähtäväksi asettamisesta ilmoitetaan Virallisessa lehdessä xx.xx.2011 sekä lisäksi seuraavissa sanomalehdissä: Kainuun Sanomat.

Luontopalvelujohtaja Rauno Väisänen

Ylitarkastaja Esko Korsulainen

Liitteenä 1) Valitusosoitus
 2) Kartta Jonkerinsalon luonnonsuojelualueesta

Yhteenveto lausunnoista

LAUSUJA JA LAUSUNNON SISÄLTÖ	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA TOIMENPIDE
KUHMON KAUPUNKI Suunnitelma ottaa alueen arvot ja potentiaalit hyvin huomioon, ja suunnitellut toimenpiteet voidaan katsoa oikein mitoitetuiksi.	-Ei kommenttia.
POHJOIS-KARJALAN ELY-KESKUS Suunnitelma sisältää kattaviin inventointeihin perustuvan yhteenvedon Natura-alueen luontotyypeistä ja niiden edustavuudesta; mutta olisi syytä paneutua ja havainnollistaa tarkemmin luontotyyppien edustavuutta heikentäviin tekijöihin.	-Tekstikuvauksesta selviää, että soiden ja metsien luontotyyppien edustavuuden heikentyminen johtuu aiemmasta metsätaloustoiminnasta.
Hoidolle ja käytölle esitetyt tavoitteet ovat selkeät ja perustellut.	-Ei kommenttia.
Malmintsintää ja kaivostoimintaa sekä maa-ainesten ottoa koskevilla luvuilla (7.6 ja 7.7) lupaprosessi tulisi kuvata tarkemmin; lukijalle välittyä asiasta väärä kuva.	+Suunnitelmatekstiä on korjattu.
Vaikutusten arviointia koskeva osio on puutteellinen; uhkia ja toimenpiteitä niiden torjumiseksi tulisi tarkastella yksityiskohtaisemmin.	-Suunnitelman toteutuksen ympäristövaikutukset ja niiden ehkäisy on kuvattu luvussa 18. Yleiset alueeseen ulkopuolelta kohdistuvat uhkat on esitetty hoito- ja käyttösuunnitelmissa käytettävällä tarkkuudella taulukossa 9. Toimenpidesuunnitelmissa esitetään tehtävät toimenpiteet tarkemmin.
Muilta osin Pohjois-Karjalan ELY-keskus pitää suunnitelmaa hyvänä ja toteuttamiskelpoisena ja yhtyy näkemykseen, että suunnitellut toimenpiteet eivät heikennä Natura 2000 -arvoja ja että tarkempaa arviota ei tarvita.	-Ei kommenttia.
KAINUUN MAAKUNTA -KUNTAYHTYMÄ Maakuntakaava on otettu huomioon; myös luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun tarpeet on huomioitu, alueen luontoa sekä suojelu- ja kulttuuriarvoja on tarkasteltu monipuolisesti. Ei huomautettavaa järjestyssääntöluonnokseen.	-Ei kommenttia.
JONKERIN KYLÄSEURA RY Suunnitelmassa ilmenee, että nykyinen käyttö on sopu-soinnussa perustamistavoitteiden kanssa. Uhkaksi nähdään lisääntyvä virkistys/luontomatkailun aiheuttama maaston kulumisen ja eläinten häiriintyminen.	-Ei kommenttia.
Toisaalla todetaan useammassa kohdassa pyrkimys lisätä alueen houkuttelevuutta muun muassa polkureittiä muuttamalla. Suunnitelmassa todetaan luonnonsuojelullisten tavoitteiden olevan ensisijaisia, mutta toisaalla todetaan tavoitteeksi tarjota luonto-opastuksen ja opetuksen matkailuelinkeinon kehittämisen kannalta kiinnostavia ja monipuolisia kulttuuriperintökohteita. Luonto-opetuksen ja -opastuksen harjoittaminen alueella sopii hyvin yhteen luonnonsuojelullisten tavoitteiden kanssa, mutta onko elinkeinotoiminnan lisääminen tavoiteltavaa? Suunnitelma henkii myönteistä asennetta lisätä alueen matkailukäyttöä.	-Oikein mitoitettuna ja laadukkaana luontomatkailutoiminnan myötä myös ihmiset, jotka eivät muuten osaisi liikkua luonnossa, saavat mahdollisuuden tutustua siihen turvallisesti. Samalla he saavat tietoa luonnosta ja luonnonsuojelusta. Alueella harjoitetaan vain kestäviin arvoihin perustuvaa luontomatkailua, joka kunnioittaa paikallisia yhteisöjä ja paikallista kulttuuria.

LAUSUJA JA LAUSUNNON SISÄLTÖ	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA TOIMENPIDE
JONKERIN KYLÄSEURA RY Toisaalla tuodaan esille uhkana perinteiset erämieskäyttäjät, joka tarkoittanee paikallisia asukkaita. Syyllistäminen ilman todisteita näinkin merkittävässä asiakirjassa ei ole tarpeen. Suunnitelman tekstiä tulisikin kokonaisuudessaan tarkastella kriittisesti ja poistaa ristiriitaisuudet sekä tarpeeton vihjailu. Peurapolun siirtäminen pois tiealueelta oli esillä kuulemistilaisuudessa edellä mainitun matkailuyrittäjän esille ottamana, ja tilaisuudessa esitys usean kyläläisen suulla todettiin tarpeettomaksi. Tilaisuuden pitäjän toimesta todettiin tuolloin, ettei alueelle tulla rakentamaan lisää polkuverkkoja. Nyt suunnitelma sisältää polkuverkon lisäyksen. Suunnitelmassa polkuverkon muuttamisen perustelut ovat erittäin hatarat. Polkuverkon lyhentäminen ei riittäne perusteluksi lisätä polkuverkostoa. Levähdyspaikkojen välisen etäisyyden osaltakin tilanne pitää hoitaa rakentamalla uusi levähdyspaikka mieluummin kuin lyhentää polkua. Toisaalta uusi linjaus ei lyhennä kovinkaan paljon metsätieosuutta, koska luonnonsuojelualueen rajalta lähtien se edelleenkin kulkisi tietä pitkin. Haluttaessa viedä polku pois tieltä on ainoa järkevä tapa viedä polku yli tien Pullukanlammen päässä ja tehdä uusi polku luonnonsuojelualueen laajennusta pitkin levähdyspaikkoineen. LENTUA -SEURA RY Ei huomautettavaa suunnitelmasta.	-Luvussa 3 esitellään suunnitelman päätavoitteet. Siinä todetaan, että virkistyskäytöllisenä tavoitteena on tarjota ennen kaikkea paikallisille asukkaille ja omatoimisille matkailijoille mahdollisuus virkistäytymiseen, marjastukseen, eräntäntäntiin sekä luontoelämyksiin alkuperäisessä luonnonympäristössä. Luontomatkailun näkökulmasta aluetta ylläpidetään erämaisena kohteena, eikä sinne houkutella suuria kävijämääriä. Näin ollen paikallisuutta korostetaan, eikä ole tarkoituksena pilata alueen erämaisuuutta. +Uhka-analyysistä on poistettu termi perinteiset erämieskäyttäjät. -Uutta polkuverkkoa ei rakenneta, tässä mainitussa esityksessä kyse on Petranpolun linjauksen laadullisesta parantamisesta, pois metsätieltä. -Polun uudelle linjaukselle haetaan tällä suunnitelmalla ympäristöministeriön hyväksyntä mahdollisia tulevaisuuden tarpeita silmällä pitäen. Esitetyn kritiikin ja toisaalta polun nykyisen – varsin vähäisen – käytön takia toimenpiteisiin ei kuitenkaan ole tarpeen ryhtyä. Mikäli kuitenkin reitin uudelleen linjaus tulevaisuudessa katsotaan tarpeelliseksi, tehdään siitä yksityiskohtainen toimenpidesuunnitelma yhteistyössä alueen käyttäjien kanssa. +Suunnitelman tekstiä on täsmennetty tältä osin. -Ei kommenttia.

Ympäristöministeriön vahvistuskirje

3.1.2011

YM7/5741/2010

Metsähallitus

PL 94

01301 VANTAA

METSÄHALLITUS

07. 01. 2011

MH 1549/623/2006

Viite Metsähallituksen kirje Dnro 1549/623/2006/ 16.10.2010
Hänvisning

Asia Jonkerinsalon hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistaminen
Ärende

Metsähallitus on viitekohdassa mainitulla saatekirjeellään lähettänyt ympäristöministeriölle Jonkerinsalon hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamista varten. Suunnitelma-alue käsittää Jonkerinsalon luonnonsuojelualueen ja siihen liittyvät vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluvat laajennusosat. Luonnonsuojelualue on perustettu lailla (135/1991) ja alueesta annettu asetus (136/1991) edellyttää, että alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma, jonka ympäristöministeriö vahvistaa. Suunnitelmasta on luonnosvaiheessa pyydetty tarpeelliset lausunnot, joiden perusteella se on viimeistelty ministeriöön vahvistettavaksi tulleeeseen muotoon. Ympäristöministeriöllä on ollut mahdollisuus tutustua suunnitelmasta annettuihin lausuntoihin.

Metsähallituksen laatima Jonkerinsalon hoito- ja käyttösuunnitelma muodostaa arvokkaan ja monimuotoisen soita ja metsiä käsittävän suojelualuekokonaisuuden Kuhmon ja Nurmeksen kaupungeissa. Alue kuuluu Natura 2000 –verkostoon (FI1200223) ja hoito- ja käyttösuunnitelmaan kuuluvien alueiden suojelu tullaan toteuttamaan luonnonsuojelulain nojalla.

Jonkerinsalon muodostaman suojelualuekokonaisuuden hoidolle ja käytölle asetetut tavoitteet ovat sopusuhteissa luonnonsuojelualueen suojelutavoitteiden kanssa. Suunnitelma on tietopohjaltaan kattava ja havainnollinen. Maankäytön vyöhykejako sekä luonnon suojelulle ja hoidolle asetetut tavoitteet edistävät myös ao. Natura 2000 -alueen suojelun perustana olevien tavoitteiden saavuttamista.

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa on arvioitu, että suunnitelman toteuttamisella ei ole merkittäviä luonnonarvoja heikentäviä vaikutuksia Jonkerinsalon Natura 2000 –alueella eikä luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista erillistä arviointia tarvitse tehdä. Ministeriö katsoo, että suunnitelmassa esitetyt arviot perustuvat riittävään tietoon, alueiden luonnontila on hyvä ja ne säilytetään luonnontilassa. Lisäksi Jonkerinsalon luonnonsuojelualueen virkistyskäyttö ohjataan Hiidenportin rotkolaakson virkistysvyöhykkeelle siten, että alue kestää vierailijoiden aiheuttamaan kuormitusta. Tärkeätä on, että käytön vaikutuksia seurataan ja mahdolliset uhkatekijät ja muutospaineet ehkäistään tehokkaasti. Muu osa on syrjävyöhykettä, jonne ei rakenneta palveluvarustusta.

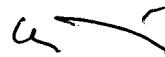
Metsähallituksen laatima ehdotus Jonkerinsalon hoito- ja käyttösuunnitelmaksi täyttää tehtävänsä suojelualuekokonaisuuden hoitoa ja käyttöä ohjaavana asiakirjana. Ympäristöministeriö vahvistaa omalta osaltaan Jonkerinsalon luonnonsuojelualuetta koskevan hoito- ja käyttösuunnitelmaosuuden Metsähallituksen em. saatekirjeen liitteenä esitetyn suunnitelman mukaisena.

Ryhmäpäällikön sijainen
Hallitussihteeri

Heikki Korpelainen

Luonnonsuojeluvalvoja

Pekka Salminen

TIEDOKSI

Kainuun ELY-keskus
Kainuun maakunta-kuntayhtymä
Kuhmon kaupunki
Kainuun luonnonsuojelupiiri

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

- No 191 Yliniva, M. & Keskinen, E. 2010: Perämeren kansallispuiston vesimakrofyytit. Peruskartoitus ja näytteenottomenetelmien vertailu. 66 s.
- No 192 Juutinen, R. ym. 2010: Lähteikköjen ennallistamistarve. Kasviyhteisöjen ja ympäristön rakenteen tarkastelu. 59 s.
- No 193 Juutinen, R. (toim.) 2010: Lähteikköjen ennallistamistarve. Hyönteislajiston tarkastelu ja koko hankkeen yhteenveto. 133 s.

Sarja B

- No 148 Leinonen, K., Seppänen, M., Raasakka, N. & Magga, A. 2011: Urho Kekkosen kansallispuiston kalastus- ja retkeily selvitys 2008. 36 s.
- No 149 Metsähallitus 2011: Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien tilinpäätös ja toimintakertomus 2010. 62 s.
- No 150 Mäkelä, M.-H. 2011: Leivonmäen kansallispuiston kävijätutkimus 2011. 62 s.
- No 151 Sarajärvi, K. 2011: Syötteen kävijätutkimus 2010. 55 s.
- No 152 Sarajärvi, K. & Virkkunen, V. 2011: Syötteen yritystutkimus 2010. 47 s.

Sarja C

- No 89 Metsähallitus 2011: Lätäsenon–Hietajoen soidensuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 136 s.
- No 90 Pulkkinen, E. 2011: Idän Taigan luontomatkailusuunnitelma. Hossa, Kalevalapuisto, Ystävyysden puisto. 49 s.
- No 91 Metsähallitus 2011: Kalevalapuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 143 s.
- No 92 Metsähallitus 2011: Tarvantovaaran erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 166 s.
- No 93 Virkkunen, V. 2011: Syötteen luontomatkailusuunnitelma 2011. 59 s.
- No 94 Virkkunen, V. 2011: Sustainable Tourism Development Strategy 2011, Syöte National Park. 60 s.
- No 95 Metsähallitus 2011: Lietveden ja Luonterin Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 102 s.
- No 96 Metsähallitus 2011: Öjenin hoito- ja käyttösuunnitelma 2010–2020. 51 s.
- No 97 Metsähallitus 2011: Kallinkankaan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 41 s.
- No 98 Metsähallitus 2011: Etelä-Kuusamon suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelma 2009–2018. 97 s.
- No 99 Sari Alatossava 2011: Oulangan kansallispuiston luontomatkailusuunnitelma 2011. 49 s.
- No 100 Metsähallitus 2010: Paistunturin erämaa-alueen ja siihen liittyvien soidensuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 186 s.

ISSN-L 1796-2943
ISSN 1796-2943 (verkkojulkaisu)
ISBN 978-952-446-873-2 (verkkojulkaisu)

Julkaisu on luettavissa osoitteessa:

www.metsa.fi/hks